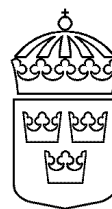

Riksdagens protokoll

2003/04:15

Fredagen den 17 oktober

Protokoll
2003/04:15

Kl. 9.00 – 11.56

1 § Val av ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation

Företogs val av tjugo ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation.

Valberedningen hade enhälligt beslutat om gemensam lista för val av ledamöter till Nordiska rådets svenska delegation.

Sedan en promemoria innehållande den gemensamma listan delats ut och godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på listan, valda till ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation för riksmötet 2003/04:

Anita Johansson (s)
Reynoldh Furustrand (s)
Kent Olsson (m)
Gabriel Romanus (fp)
Margareta Israelsson (s)
Per Erik Granström (s)
Tuve Skånberg (kd)
Lennart Gustavsson (v)
Marianne Carlström (s)
Inger René (m)
Sinikka Bohlin (s)
Heli Berg (fp)
Agne Hansson (c)
Lars Wegendal (s)
Ola Sundell (m)
Nils-Erik Söderqvist (s)
Barbro Feltzing (mp)
Ragnwi Marcelind (kd)
Berndt Sköldestig (s)
Runar Patriksson (fp)

2 § Val av suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation

Företogs val av tjugo suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation.

Valberedningen hade enhälligt beslutat om gemensam lista för val av suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation.

Sedan en promemoria innehållande den gemensamma listan delats ut och godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på listan, valda till suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation för riksmötet 2003/04:

Britt Bohlin Olsson (s)
Paavo Vallius (s)
Fredrik Reinfeldt (m)
Lars Leijonborg (fp)
Eva Arvidsson (s)
Michael Hagberg (s)
Alf Svensson (kd)
Elina Linna (v)
Ann-Kristine Johansson (s)
Cecilia Widegren (m)
Lennart Nilsson (s)
Marita Aronson (fp)
Maud Olofsson (c)
Monica Green (s)
Göran Lennmarker (m)
Ronny Olander (s)
Maria Wetterstrand (mp)
Else-Marie Lindgren (kd)
Lena Ek (c)
Sverker Thorén (fp)

3 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden och riksdagens krigsdelegation

Andre vice talmannen meddelade att på grund av uppkomna vakanser hade Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Kenneth G Forslund som ledamot i EU-nämnden och statsrådet Pär Nuder som ledamot i riksdagens krigsdelegation.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i EU-nämnden

Kenneth G Forslund (s)

ledamot i riksdagens krigsdelegation

Pär Nuder (s)

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2003/04:FPM9 Villkor och begränsningar för Europeiska gemenskapernas domstols rätt att ompröva Europeiska gemenskapernas förstainstansrätts avgöranden, till justitieutskottet

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2003/04:Ju1 till justitieutskottet

2003/04:N4 till näringsutskottet

6 § Allmänpolitisk debatt (forts. från prot. 14)

Allmänpolitisk debatt

Miljö- och jordbruksfrågor

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Anf. 1 SVERKER THORÉN (fp):

Fru talman! I min hand håller jag en kopia av ett brev jag fick när jag var inbjuden till Öland i augusti i år. Jag fick det av en campingvärd, medlem i Ölands Turistförening. Det är en förening bestående av 200 företag i samverkan.

Föreningen hade de första dagarna i mars i år sänt ett brev till Miljödepartementet med rubriken "Oljekatastrof slår ut stora delar av Ölands största näring". I brevet beskriver man sin oro inför den ökande risken av en oljekatastrof, och man konstaterar att "300 km kustlinje på östra Öland insmord i olja blir definitivt en katastrof för näringen". Ölands Turistförening kräver besked av regeringen om vad som görs. "Vi kräver handling och inte enbart innehållslösa ord." I brevet vill man ha svar på ett antal frågor och ger egna förslag på vad som kan göras. När jag fick kopian av brevet i augusti hade man inte fått något svar på sina frågor. Ännu i dag har Ölands Turistförening inte fått någon reaktion från departement eller regering.

Det är inte bara Ölands Turistförening som väntar. Denna kammare gav i januari i år regeringen i uppdrag att så snart som möjligt hos IMO ansöka om att svenskt vatten i Östersjön ska klassas som särskilt känsligt havsområde. Det är ett uppdrag som ännu inte utförts.

Den hittills bedrivna havsmiljöpolitiken är ett misslyckande. Ett gigantiskt genomförandeunderskott som aldrig skulle tillåtas på land är verklighet i havsmiljöpolitiken. Havet är ett offer för allmänningens förbannelse, och den förda politiken har kommit till vägs ände enligt regeringens egen havsmiljökommission. Den häpnadsväckande politiska passiviteten på havsmiljöområdet måste nu brytas! För att få bort synen

på havet som ”allas rätt men ingens ansvar” måste nu arbetet intensifieras i riksdag, EU-parlament och FN.

Fru talman! Folkpartiet liberalerna har i riksdagen lagt fram förslag efter förslag för att möta det växande hotet mot bland annat Östersjön. Många av dessa förslag återfinns nu i Havsmiljökommissionens slutbetänkande. På havets botten utanför Galiciens kust ligger fortfarande den trasiga oljeskorven Prestige och läcker ut det sista av sin last. Här i Östersjön närmar sig ytterligare en vinter med undermåliga fartyg som transporterar olja. Vi anser att regeringen måste sluta att låsa sig vid en åldrig Helcomprocess och i stället med kraft driva havsmiljöfrågorna i EU där de nu står högt på dagordningen. Under hösten kommer flera viktiga förslag upp där, bland annat förslaget om straffrättsliga påföljder vid oljeutsläpp och ett yttrande om snabbare utfasning av enkelskrov.

Efter de senaste årens många incidenter, och i väntan på slutlig utfasning, är det nu också dags att fördyra transporterna för de lastägare som utnyttjar undermåligt tonnage. Vi föreslår därför att Sverige verkar för att enkelskroviga stortanksfartyg i Östersjön ska ha assisterande bogserbåt. Detta krav ska drivas i Helcom, EU och i IMO. Vi föreslår också att Sverige omedelbart ansöker om att den nyinrättade Europeiska sjösäkerhetsbyrån, EMSA, ska förläggas i Sverige. Sverige har en lång sjöfartstradition och stor kompetens på området, och dessutom finns ett av de mest hotade haven i vår omedelbara närhet.

Inte kan regeringen fortsätta att bli riksdagen, Ölands Turistförening och Östersjön svaret skyldig? Det är dags för omedelbar sjösättning av de första mest akuta delarna av en nationell marin strategi och ett kraftfullt svenskt agerande i EU.

Fru talman! Hållbar utveckling måste bli mer än ord. Det är inte bara havsmiljöpolitiken som har kommit till vägs ände. Framtidens stora miljöutmaningar måste hanteras med nya strategier. Vi kan inte längre använda gamla tiders organisation, regelverk och styrmedel för att hantera och stimulera den mycket genomgripande utveckling som behövs.

Folkpartiet har därför föreslagit att en hållbarhetskommision tillsätts med uppgift att se över vilka effektiviseringar och moderniseringar av samhällets regelverk, styrmedel och upplysningsverksamhet som behöver göras för att säkerställa att samhället inte motverkar goda initiativ från individer och företag. Analysen bör resultera i förslag på vilka organisatoriska förändringar som bör genomföras för att skapa ett modernt, effektivt och rationellt fungerande Sverige. Det är dags att finna de systemfel som motverkar hållbar utveckling.

Vi vill att en expertkommision tillkallas för att analysera de grundläggande frågorna om hur hindren för en hållbar samhällsutveckling kan undanröjas och hur konflikter mellan miljömål och samhällsmål kan lösas på ett bättre sätt än i dag. Nationalkommittén för Agenda 21 och Habitat lade i våras fram sitt slutbetänkande *En hållbar framtid i sikte?*. I betänkandet bekräftas på punkt efter punkt behovet av att nu genomföra den analys Folkpartiet föreslår. Uppseendeväckande är att kommittén konstaterade att en samordning i Regeringskansliet av politiken för hållbar utveckling saknats.

I det senare fallet agerade regeringen och meddelade omgående att ett särskilt samordningskansli för hållbar utveckling inrättats i Statsrådsberedningen – tio år efter FN:s stora miljökonferens i Rio och först efter ett

påpekande från Nationalkommittén. Men det behövs mer än detta. För att miljöpolitiken ska vara genomförbar måste den ha folklig uppslutning, finna och åtgärda systemfel och diskuteras i mycket långsiktiga perspektiv. Det är för att åstadkomma detta Folkpartiet driver frågan om en hållbarhetskommission.

Vårt förslag stöds nu av Centern, Kristdemokraterna och Miljöpartiet. Det är dags att nu växla upp arbetet ytterligare en nivå. Hållbar utveckling måste bli mer än ord. Att enligt Folkpartiets förslag tillsätta den hållbarhetskommission jag just har beskrivit tror vi är en avgörande del i den processen.

Anf. 2 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Med intern-TV:n påslagen i arbetsrummet har jag under de allmänpolitiska debattdagarna gång på gång hört hur oppositionspartierna med all rätt klagat över att socialdemokrater från aktuella utskottsområden och även från regeringen håller sig borta från kammardebatten. De har med vår terminologi i utskottet varit mer ”rödlisterade” än ”talarlisterade”.

När det gäller miljö- och jordbruksfrågor är det annorlunda. Miljöministern och i varje fall en socialdemokrat från utskottet finns på talarlistan. Även om det naturligtvis är en självklarhet ska ni ha all heder av att ni på det sättet visar respekt också för oppositionens representanter.

Jag kommer att koncentrera mitt anförande på miljöfrågorna. När det gäller jordbruks- och livsmedelsfrågorna vill jag hänvisa alla kunskapsförstärkande till vår fullmatade partimotion på området. Där kan ni läsa om hur vi vill bryta Socialdemokraternas jordbruksfientliga politik så att jordbruksföretag och livsmedelsproduktion kan ske på ett konkurrenskraftigt sätt i hela landet. Att regeringen än en gång undviker att uppfylla löftet om sänkt dieselskatt för jord- och skogsbrukets maskiner är inget annat än ett djupgående svek, som utträder det lilla förtroende som eventuellt fanns kvar när det gäller socialdemokratisk jordbrukspolitik.

Fru talman! Riksdagen har i nästintill total enighet antagit ett antal miljö kvalitetsmål. Det övergripande syftet är att överlämna ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta. Detta är ett uttryck för hur allvarligt de allra flesta ser på frågor som rör luften vi andas, vattnet som ger liv och släcker törst, maten som föder oss och mångfalden av liv och växtlighet – ödesfrågor för oss och för kommande generationer.

Det är långt kvar innan de uppsatta miljö kvalitetsmålen kommer att nås. Miljömålsrådet, som följer utvecklingen och utvärderar arbetet för att nå målen, är särskilt bekymrade när det gäller två av målen, Begränsad klimatpåverkan och Giftfri miljö. Man är i och för sig bekymrad när det gäller flera. Det är beklagligt att regeringen med samarbetspartier på dessa områden inte har tillräckliga ambitioner. Politiken präglas av ryckighet, och anslagen används som bälgspele som dras in och ut i den takt som finansministern dirigerar utgiftstaken.

Fru talman! Regeringen har i sin budget minskat anslaget för klimatinvesteringar med 60 miljoner kronor för 2004. För de kommande två åren finns inte en krona i anslag. Med tanke på alla de ansökningar som finns för att kunna göra denna typ av investeringar, för att framför allt

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö- och
jordbruksfrågor

kunna sänka utsläppen av koldioxid, är regeringens politik högst oro-
väckande.

Jag har på senare tid besökt två projekt som med stöd från detta anslag lyckats sänka sina utsläpp radikalt. I Lindesberg, i min sköna hembygd, har energibolaget genom att ta vara på spillvärme från Frövifors Bruk sänkt koldioxidutsläppen med mellan 80 och 90 %. I Karlshamns kommun har energibolaget i ett liknande samarbete med Södra Cell minskat utsläppen med 87 % genom att värma ca 6 000 villor med spillvärme.

Vi kristdemokrater föreslår ökade anslag på detta område. Varför, miljöministern, saknar regeringen ambitioner i arbetet för att nå klimatmålen i denna del?

Fru talman! I vårt land finns mer än 700 sjöar, vikar, öar och markområden som är starkt förorenade av olika miljögifter, som exempelvis PCB, kvicksilver och kadmium. Jag bor själv några kilometer från ett av de allra värst, till följd av statlig verksamhet, drabbade områdena, Kvarntorps industriområde. Dessa områden tjänar som källor för miljögifternas spridning till omgivningen. För att man ska kunna uppfylla miljökvalitetsmålet Giftfri miljö är det absolut nödvändigt att dessa giftkällor elimineras genom en grundlig sanering där det är möjligt och lämpligt.

Det var nedslående att regeringen i vårpropositionen kraftigt sänkte anslagen till sanering av förorenade områden. För 2004 finns ingen återställelse i årets budgetproposition. Kristdemokraterna anser att ambitionsnivån måste höjas, och vi föreslår ökade anslag i vår budgetmotion.

Fru talman! På två för miljön mycket viktiga områden sviker regeringen sina åtaganden i förhållande till de mål som vi gemensamt kommit överens om. Det är beklagligt och illavarslande och minskar trovärdigheten i de alltmer sällan hörda talen om det gröna folkhemmet. Jag hoppas att miljöministern i sitt anförande kan ge ett bra svar på frågan varför man så påtagligt sänkt ambitionerna.

Anf. 3 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Fru talman! Det blev tysk mjölk hos Lidl i Sverige. Den tyska lågpriskedjan har nu öppnat sina elva första butiker, och fler lär det tyvärr bli. Mjölken fraktas med båt från Lübeck till Lidl's centrallager i Halmstad. Sedan säljs den under affärskedjans eget varumärke Milbona och är behandlad för längre hållbarhet.

Företaget har varit mycket hemlighetsfullt om sin etablering i Sverige, och det är många som följer detta med både intresse och oro. Svensk Mjölk ser med stor oro på att även den svenskaste av alla produkter, dryckesmjölken, kan komma utifrån.

Vad jag vet, välkomnar vår jordbruksminister den tyska mjölken och menar att ökad konkurrens pressar priserna, vilket gör att maten blir billigare för konsumenten. Jordbruksministern menar att för att svensk mat ska stå sig konkurrensmässigt behöver svenska livsmedelsproducenter bli bättre på att marknadsföra sig – och det tror jag att ministern har rätt i. Svenska livsmedelsproducenter har kanske inte helt lyckats marknadsföra de mervärden som svensk mat ger.

Men har inte svensk livsmedelsindustri ändå en särskild situation, vilket kräver särskilt riktade åtgärder? Om vi jämför med övriga Europa har vi ett annat klimat här i Sverige. Och klimatet medger inte en lika

hög produktionstakt som längre söderut. Vi har också stora avstånd, vilket ger långa transporter.

Andra aspekter då vi jämför svensk och importerad mat är att vi i Sverige ställer höga krav på livsmedelssäkerheten och miljö och djurskydd. Genom politiska mål har vi försökt formulera att ett gott djurskydd, hänsyn till miljön och säkra livsmedel är prioriterat framför låga produktionskostnader. Om vi välkomnar en ökad konkurrens måste vi samtidigt komma med förslag, verktyg som underlättar för produktion, förädling och distribution av svenska livsmedel. Om vi vill ha kvar de politiska målen och ställa höga krav på jordbruket måste också jordbruket ges förutsättningar att leva upp till dessa krav.

Fru talman! Jag tror att det finns ett glapp mellan hur vi konsumenter agerar i tanken och hur vi agerar i handling. Om vi tänker efter: Hur är den personliga reaktionen efter mediernas bilder på plågsamma djurtransporter eller intensiv kycklingproduktion, som ur djurskyddssynpunkt sker under förkastliga förhållanden? Sker det då inte en förändring av vårt val av livsmedel? Vi väljer kravmärkta livsmedel och svenskproducerat. Men efter en ganska kort tid är vi tillbaka i gamla hjulspår igen, där extrapris på importerat kött och burhönsägg får oss att välja bort de svenska alternativen.

Importerad mat behöver ju inte alltid vara sämre ur djurskydds- eller miljösynpunkt. Men sannolikheten att vi med gott samvete kan äta maten ökar när vi väljer svenskt. Vi har större kontroll över produktionsmetoder, och vi har som konsumenter större inflytande över att förändra och förbättra de delar som inte överensstämmer med miljömål och djurskyddskrav.

Att sedan vi konsumenter ”glömmer bort” är inget nytt problem. Vi människor har ju en viss förmåga att glömma. Men det blir inte bättre av att vi politiker vid en ökad etablering av importerade livsmedel inte reagerar för vilka konsekvenser det kan få. Det finns faktiskt risk för att den svenska djuromsorgen, miljömålen och livsmedelssäkerheten urholkas. Ökade krav kommer att ställas på svensk livsmedelsproduktion – de måste förbättra sitt sätt att marknadsföra sig på. Men det kommer också att ställas ökade krav på att effektivisera produktionen.

Centralisering av till exempel mejerier och slakterier är inte en utveckling vi i Vänsterpartiet vill ha. Då får vi mycket svårt att hålla betande kor i hela landet, och naturvärden som öppna landskap blir ett minne blott.

Vill vi ha ökade transporter med högre miljöbelastning? Är det bättre med minskade kostnader men längre djurtransporter, ännu mer intensiv kycklinguppfödning och ett mer kemikalieberoende jordbruk? Är detta den framtid för svensk livsmedelsproduktion som vi vill se?

I Vänsterpartiet anser vi att det svenska jordbruket och den svenska livsmedelsproduktionen är något unikt och någonting som vi måste värna. Från politiskt håll måste vi se till att en livsmedelsproduktion är möjlig inom hela landet. Konsumenterna måste få kunskap för att kunna göra ett aktivt val. Men ansvaret ska inte bara ligga på konsumenterna.

Genom jordbrukspolitiken kan vi förändra mycket. Vi kan ersätta livsmedelsproducenterna för det mervärde som produceras. Det är ett billigt pris vi betalar med tanke på vilka konsekvenser en livsmedelsproduktion som inte tar hänsyn till de politiska målen kan få.

Prot. 2003/04:15

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Om vi ska tala om konkurrens på lika villkor är transporternas påverkan på människans hälsa och miljö, som vi betalar på andra sätt, den första frågan att ta tag i anser vi inom Vänsterpartiet.

Anf. 4 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! Det är väldigt trevligt att höra vänsterpartisten Sven-Erik Sjöstrand stå och prata så välvilligt om det svenska jordbruket. Det svenska jordbruket i sin helhet, och även det konventionella, ligger i framkant när det gäller miljö, djurhållning och kvalitet. Det gäller även svensk mjölk. Men detta kostar långt mer än för andra EU-konkurrenter. Dessutom har vi ett högre skattetryck, och inte minst på diesel.

Därför vill jag fråga Sven-Erik Sjöstrand: Varför vägrar Vänsterpartiet konsekvent att försöka lindra näringens kostnadstryck? Ta till exempel dieselskatten. Min andra fråga är: Varför väljer Vänsterpartiet enbart att stödja marknadsföring av dyrare mat, den ekologiskt odlade? Är inte den konventionellt odlade tillräckligt god?

Anf. 5 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Jag ska börja med den sista frågan som Catharina ställde. Jag tycker nog att vi har ganska bra konventionell odling i Sverige. Vi har höga djurskyddskrav. Vi har en bra livsmedelssäkerhet. Vi har en mycket stor kunskap inom lantbruken.

Jag tror i och för sig att det finns mycket mer att göra. REJO-stöd är till exempel ett sätt att utveckla de konventionella jordbruken. Man kan se till att man i olika moduler kanske minskar ned kemikaliejordbruket. Man kan också se till att vi kanske får en mer ekologisk lantbrukshållning.

På den första frågan vill jag säga att jag inte är någon skatteexpert. Jag låter mina kamrater i skatteutskottet och finansutskottet ta den biten. Jag kan i och för sig personligen säga att dieselskatten är en börda för lantbruket.

Anf. 6 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Sven-Erik Sjöstrand personligen behöver vara en expert på just skatter. Det gäller inte minst dieselskatten. Det är någonting av det tydligaste som näringen har talat om. Den har krävt och år efter år blivit lovad en förändring, och regeringen väljer att backa. Ni med er hjälp väljer att höja i stället för att lindra.

Det är också märkligt att vi i resonemanget om det ekologiska ändå får höra att den konventionella odlingen inte är så dum. Nej, den ligger i framkant. Men varför väljer regeringen med Vänsterpartiet som god stödjare enbart att stödja marknadsföringen av ekologisk odling, den dyrare maten, samtidigt som vi står här och har den konventionella odlingen som är på väg mot kris? Då får vi ta den billigare maten, säger Vänsterpartiet. Tyvärr driver Vänsterpartiet i dag en sådan skattepolitik att vanliga människor i slutet av månaden inte har råd att köpa den dyrare.

Anf. 7 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Catharina Elmsäter-Svärd vet att vi har miljömål. Vi har som målsättning att få upp den ekologiska produktionen till 20 %. Det tycker jag är väldigt lovvärt. Det är också viktigt att vi får hela Sverige att leva. Det finns många miljövärden som vi måste betona. Det är till exempel viktigt att ha ett öppet landskap.

Vi har en regionalpolitik som också kan hjälpa de mindre lantbrukarna. Det är oerhört viktigt att stimulera samhällen och att inte bara allting centraliseras och att vi satsar på stora enheter, för det gör vi. Jag kommer själv från Skåne. Jag kan se hur många mindre lantbruk har slagits ut. Det sker om man bara satsar på den konventionella odlingen.

Vilka får de stora bidragen? Ja, inte är det de små. Det är de stora spannmålsjordbrukarna som får miljoner varje år i bidrag. Visst har de väl stöd, Catharina Elmsäter-Svärd? Det är viktigt att stödja de mindre jordbruken.

Anf. 8 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag hade en liknande fråga till Sven-Erik Sjöstrand angående dieselskatten. Jag tyckte inte att svaret blev särskilt bra. Jag ger dig chansen en gång till. Hur kommer det sig att Vänsterpartiet vill att svenska bönder ska betala sex gånger så hög dieselskatt som de finska bönderna?

Sven-Erik Sjöstrand talar mycket om det ekologiska jordbruket. Jag delar mycket av den uppfattningen. Hur kommer det sig då att Vänsterpartiet står bakom en neddragning i och med att man inte återför handelsgodsskatten och bekämpningsmedelsskatten till jordbruket, som just går till forskning och utveckling av ekologiskt riktiga odlingsmetoder? Det handlar om hur man ska fånga upp kväveläckage och utbilda och utveckla mot ett jordbruk med mindre bekämpningsmedel och handelsgodsel. Den återföringen sker inte med stöd från Vänsterpartiet.

Anf. 9 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Till Sven Gunnar Persson vill jag säga att det finns väldigt många behov som vi kanske borde fokusera på ännu mer. Det gäller här att se helheten. Jag har i och för sig kanske känt att vi skulle behöva återföra mer av handelsgodsskatten. Men jag tycker det har skett ganska bra satsningar på svenskt jordbruk. Vi lyckas ändå ligga i framkanten när det gäller forskning.

Jag tror att det är oerhört viktigt att vi gör det. Det är då vi kan nå de miljömål som vi strävar efter. Då gäller det att se till en helhet och få en budget i balans. Det finns väldigt många hål att stoppa pengar i, men då gäller det också att ha de pengarna. Jag tycker ändå att vi har lyckats ganska bra.

Anf. 10 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag respekterar Sven-Erik Sjöstrands ambitioner och att han här i talarstolen talar sig varm för satsningar på svenskt jordbruk, att han har "hållt" tysk mjölk i debatten, och så vidare. Men det kokar till syvende och sist ned till att Sven-Erik Sjöstrand hör till ett parti som med hull och hår stöder regeringens budgetförslag.

Prot. 2003/04:15

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Det innebär att mindre pengar återförs till för honom själv och för mig viktiga områden för att minska kväveläckage och bekämpningsmedelsanvändning. Svenska bönder får inte möjlighet att konkurrera med den tyska mjölken genom att de betalar sex gånger så hög dieselskatt som sina finska kolleger, exempelvis.

Anf. 11 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Vi kan nog ha lite olika perspektiv på detta och hur satsningarna ska ske. Jag kan hålla med Sven Gunnar Persson om att det finns ett ganska högt kostnadstryck på lantbruk. Det måste vi försöka att pressa ned. Jag hoppas att vi ska kunna få en så stabil ekonomi att vi ska lyckas med det.

Forskningen är väsentlig. Det gäller också att ha en bra regionalpolitik och kunna hjälpa till att satsa på lokala och regionala initiativ. Det gäller att skapa möjligheter för de yngre lantbrukarna att kunna låna pengar, kunna arrendera och skapa förutsättningar för dem att bedriva ett bra lantbruk. Det är faktiskt rätt stora problem i dag.

Anf. 12 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Sven-Erik Sjöstrand sade många vackra ord och kloka saker som jag kan instämma i. Jag har en stark oro för att det svenska jordbruket nu riskerar att drabbas av en allvarlig krympning genom den nya frikopplingsreformen. Orsaken till att jordbruket har backat sedan EU-inträdet och står inför ett skarpt läge är att Sven-Erik Sjöstrand och regeringsalliansen talar väl och vackert men gör fel. De vägrar att lyfta av de kostnadspålagor som måste lyftas av om jordbruket ska få en chans att konkurrera på lika villkor och kunna exportera. Jag vill bara uppmana Sven-Erik Sjöstrand att till sin partigrupp och sitt parti ta med sig budskapet att jobba för att få ned kostnaderna, få bort dieselskatten, ta hem EU:s miljöstöd och satsa på vallen. Det går inte att bara stå och prata och skylla ifrån sig. Ta ansvar här och gör någonting!

Anf. 13 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Som vi alla vet styrs mycket av jordbrukspolitiken från EU. Jag tycker att den styrs alldeles för mycket därifrån. Jag hade hoppats att vi skulle kunna få ta mycket mer av de besluten här i riksdagen. Men så är det ju inte. Mycket av dem styrs och kommer från Bryssel. Det gör ju också att det finns en viss utveckling av jordbruket.

Jag är i grunden ganska positiv till frikopplingen. Jag tror att det gör att vi som konsumenter har möjlighet att påverka. Jordbruket närmar sig mycket mer marknaden. I stället för att få en massa överskottsberg kanske vi kan få en något så när rimligt planerad jordbruksproduktion.

Samtliga partier här i riksdagen borde lyfta upp frågan mycket högre på dagordningen. De här frågorna diskuteras inte så fruktansvärt mycket, varken i medierna eller här i riksdagen.

Anf. 14 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Sverige har sedan EU-inträdet förlorat åtskilliga miljarder i lägre miljöersättningar som man har rätt till genom att regeringen och regeringsalliansen inte tagit hem pengarna. Sedan 1995 har jordbru-

ket belastats med över 10 miljarder i kostnader genom den ensidiga skatt som ligger på svenskt jordbruk och inte på andra. Nu frikopplas ersättningsarna. De jordbruk och bygder som har lägst lönsamhet i Europa kan välja att inte producera. Det är en uppenbar risk att detta kommer att ske i Sverige. Nu måste kostnaderna bort.

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Anf. 15 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Mitt parti har i varje fall alltid försökt att sträva efter att vi ska få en ökad ersättning vad det gäller miljö och landsbygdsutveckling. Det är någonting som vi här i förhandlingarna har försökt att driva.

Tyvärr är det så att mycket av EU:s direkta stöd, arealstöden, slår fel. De gynnar de mycket starkt specialiserade jordbruken. De missgynnar de mindre. Det är de som slås ut. Antalet mjölkbönder har halverats vart tionde år. Det handlar om mjölkbönder i mellanbygd och skogsbygd. Det är olyckligt. Det gör att vi får en regional obalans. Vi måste jobba för sådant allihopa.

Jag vet inte om jag har missat andra ersättningar. Det är möjligt. Det har jag svårt att bedöma.

Anf. 16 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Sven-Erik Sjöstrand använder många vackra ord. Problemet är att när man sätter samman orden så går de över huvud taget inte ihop till en samlad politik som leder någonstans positivt. Det nämns om forskning. Forskningen går inte på skatterna. Det pratas om Bryssel som någon form av hot.

Jag lovar dig, Sven-Erik, att det största hotet mot det svenska lantbruket inte är Bryssel utan den svenska regeringen med dig som stöd. Nu ska jag ställa två enkla frågor.

Tycker du att det är rimligt att i regeringsdeklarationen säga att man ska ha samma förutsättningar som övriga Europa och en vecka senare höja skatten på diesel? Är det rimligt?

Fråga två: Ska man minska kostnaderna för lantbruket, eller ska man minska kostnaderna för konsumenterna för att klara av ekvationen att människor ska kunna köpa svensk mat?

Anf. 17 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Jag uppfattade inte riktigt den sista frågan. Ljudet kanske blev lite konstigt.

Angående den första frågan får jag säga till Bengt-Anders att jag inte är ny i riksdagen men ganska ny i utskottet. Det här är svåra frågor. Vi kommer in mycket på skatte- och finansfrågor. Det har jag sagt i tidigare replikskifte. Jag tror att de ledamöter som hanterar de frågorna bedömer det betydligt bättre.

Naturligtvis är det så när vi förhandlar med regeringen att vi får ge och ta. Har man gjort en uppgörelse med regeringen står man bakom den.

Anf. 18 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Min andra fråga, Sven-Erik, var: Vilket prioriterar du, att minska kostnaderna för lantbruket eller att minska kostnaderna för kon-

summenterna för att man ska få råd att köpa svensk mat? Det går inte ihop som det är i dag.

Anf. 19 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Vi får nog försöka att föra en lagom politik. Det gäller att minska kostnaderna både för lantbruk och för konsumenter. Samtidigt tycker vi i Vänsterpartiet att vi måste betona livsmedelssäkerhet, bra djuromsorg och bra kvalitet på den mat som vi äter. Vi ska veta att den inte innehåller alltför mycket kemikalier. Många upplever det som oerhört viktigt att man har bra mat överallt i vårt samhälle. Till exempel har Malmö kommun tagit in lite mer ekologiskt odlad mat i skolbespisningen. Det är positivt. Det ger positiva signaler om att vi har ett lantbruk som fungerar.

Anf. 20 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det är intressant att lyssna när Sven-Erik Sjöstrand försöker slingra sig ifrån ett politiskt ansvar. Det går inte som representant i Sveriges riksdag att säga att det är andra som ska försöka tänka och reda ut skattebiten. Det är svåra frågor. Men det krävs av oss att kunna se helheten. Därför är det beklagligt när Vänsterns representant här drar sig undan sitt ansvar genom att skylla på andra.

Som svar på fråga två säger Sven-Erik Sjöstrand att det ska vara lagom – det är ju typiskt svenskt – och att man ska sänka för båda. Varför medverkar då inte Vänstern till att sänka kostnaderna för lantbruket och att sänka kostnaderna för konsumenterna? Det är lättast genom att minska skatterna.

Anf. 21 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Bengt-Anders säger att det gäller att se en helhet. Jag vet inte om Bengt-Anders ser den helheten – det kanske ni i Moderaterna gör. Ni kanske är så exemplariska, duktiga och kunniga i de här frågorna. Ni kanske då tar ansvar.

Jag kan instämma i att man aldrig ska skylla på andra. Vi har ett ansvar här i riksdagen. Men vi som sitter i miljö- och jordbruksutskottet märker att när det gäller jordbruksfrågor så har vi inte så mycket att ta i. Vi har inte de verktygen. Mycket av de här frågorna är faktiskt i Bryssel. Vi kan naturligtvis höja vår röst och försöka ta upp de här frågorna i förhandlingar. Då gäller det att uppnå kompromisser. Jag hade gärna sett att vi hade fått upp de här frågorna mycket högre på dagordningen i förhandlingen om budgeten.

Anf. 22 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Under min korta tid i riksdagen vill jag i den här debatten lyfta fram några viktiga initiativ i Centerns miljö- och Östersjömotioner samt tydliggöra de bredare miljökonsekvenserna om det svenska jordbruket vid EU:s frikopplingsreform skulle drabbas av en allvarlig krympning.

Vårt stora innanhav Östersjön är allvarligt hotat i olika avseenden. Många ytterligare åtgärder återstår att genomdriva. Nio länder är berörda, och det går för sakt. Centerpartiet anser att det nu är dags att Sverige

släpper ifrån sig en del av makten i dessa frågor till en högre nivå för att kunna nå största möjliga gemensamma effekter när det gäller Östersjöns miljösituation. Enligt federalismens principer vill vi bygga ett samhälle där beslut fattas på lägsta möjliga effektiva nivå. Detta synsätt innebär också att beslut som rör till exempel Östersjön bör delegeras uppåt från statsnivån för att kunna få största möjliga effekt utifrån ett gemensamt ansvar.

Vi anser att Östersjön är så allvarligt hotad att berörda länder bör inrätta en särskild "Östersjöregering" med kraftfull beslutskompetens. En modell är att Helsingforskommissionen utvecklas och stärks. I konsekvens med detta, för att besluten ska efterlevas, bör även en särskild miljödomstol för Östersjön inrättas.

Fru talman! Klimatfrågan är en avgörande framtidsfråga för livet på jorden. Att komma till rätta med utsläppen av växthusgaser är en enorm global utmaning. Centerpartiet föreslår därför ett åtgärdsbatteri för ett bättre klimat, bland annat handel med utsläppsrätter, en fortsatt satsning på klimatinvesteringsprogrammet, omställning till ett grönt transportsystem med exempelvis gröna bränslecertifikat och bortre parentes för nya fossilbränsle drivna fordon år 2015.

Miljöbalken har en rad uppenbara brister som måste rättas till. Ringa förseelser drabbas av dubbla sanktioner på ofta orimligt hög nivå samtidigt som åklagare och polis fastnar i byråkrati och utredningar av mycket liten miljödrivande nytta. Miljöbalken måste omarbetas så att den blir rimlig att leva med för näringslivet, inte minst för de mindre företagen. Företagen ska kunna vända sig till tillsynsmyndigheten för att få råd och bra service utan att riskera påföljder. Balken måste främja samarbete och inte utgöra ett hinder. En rimlighetsbedömning måste göras i det enskilda fallet. Ofta kan en rimlig sanktionsavgift anpassad efter företagens omsättning räcka. Små förseelser som för sent inkomna miljörapporter måste avkriminaliseras helt.

Fru talman! Jag går så över till jordbruket och dess mycket stora betydelse i olika avseenden för Sveriges och världens resurshushållning och miljö. Människan måste äta för att leva och har alltid av naturliga skäl strävat efter att använda jordens rikedomar i sin närhet för att producera föda. Detta får effekter på både miljö- och djurskydd, det öppna landskapet, den biologiska mångfalden och mycket mer.

Den svenska matproduktionen är som bekant i världsklass vad gäller kvalitet och miljöpåverkan. Den bidrar väsentligt till sysselsättning och välfärd i hela vårt land. Vi tar den ofta för given. Men nu, fru talman, föreligger allvarliga hot om en stark krympning som jag vill uppmärksamma riksdagen på.

Mot den svenska matens kvalitetsfördelar i bred mening står betydande kostnadsnackdelar i form av höga miljö- och djurskydds krav, ett nordligt klimat, en hög svensk kostnadsnivå och tunga ensidiga produktions skatter.

Nu reformeras EU:s jordbrukspolitiska ersättningar så att de frikopplas från kravet på produktion. Avsikten är bland annat att anpassa produktionen till marknadsutrymmet.

Utan svenska råvaror stannar livsmedelsindustrin. De svenska böndernas ekonomiska marginaler är i dag bland de lägsta inom EU. Frikopplingsreformen kommer att leda till extensiv eller ingen matprodukt-

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

ion i de odlingsbygder inom EU där lönsamheten är lägst och inget investeringsutrymme finns. Utan skyndsamma åtgärder kommer därför risken att vara uppenbar att mängder av just svenska åkrar, med långt lägre miljöpåverkan än åkrar i andra länder, läggs i malpåse och att svenska kossor, grisar och höns med bättre levnadsförutsättningar får stryka på foten för sina kolleger på kontinenten eller på andra kontinenter.

Sker detta ligger ansvaret tungt på de svenska politiker som under vackert tal om en bättre djuromsorg och mindre växtnäringsläckage i just Sverige i stället aktivt bidrar till att produktionen och importen kan öka där redan näringsläckagen är högre och djurens villkor lite sämre. Detta ansvar åvilar regeringen men också de stödpartier som genom cementerade produktionsskatter och ibland faktiskt alltför höga miljöambitioner i praktiken kan bidra till att flytta livsmedelsproduktionen utomlands med ökad import av livsmedel producerade under lägre miljö- och djurskydds krav som följd.

Jag vill uppmärksamma miljöministern på det akuta hot som jag anser nu föreligger om en stark minskning av den svenska livsmedelsproduktionen och om de mycket negativa miljöeffekter i vid bemärkelse som detta skulle medföra. Jag hoppas att vi kan vara överens om att detta vore en mycket olycklig utveckling från miljösynpunkt och att åtgärder därför måste vidtas som förhindrar detta.

Anf. 23 ÅSA DOMEIJ (mp) replik:

Fru talman och ledamöter! Jag ska först svara på en fråga och sedan ställa en fråga.

När det gäller beskattningen av jordbruket framförde vi i Miljöpartiet under höstens budgetförhandlingar ett förslag om att nästa år låta göra en skatteöversyn av jordbruket just med tanke på konkurrenskraften. Jag vill inte nu föregripa vad den kan leda till. Man kan dock tänka sig att det också beror på vad näringen själv kan ställa upp med på annat sätt för att minska sina koldioxidutsläpp – om vi nu går in på miljöskatterna, men det finns också andra skatter.

Min fråga är: Varför stödde inte ni inom Centern vårt förslag under vårriksdagen om att just anpassa miljö sanktionernas avgift till företagens omsättning? Ni har ju ett borgerligt samarbete i utskottet. Hade ni förenat er bakom vårt motionsyrkande hade ju det problem som du just tog upp varit löst.

Anf. 24 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Miljöpartiet gillar miljö och svenskt jordbruk. Därför har det varit en gåta för mig att ni har varit med om dessa tunga kostnadspålagor som riskerar att driva produktionen utomlands. Nu är det skarpt läge. Jag välkomnar skrivningarna i regeringsförklaringen om lika konkurrensvillkor för svenskt jordbruk. Innebär detta att Miljöpartiet rör sig i den här frågan hälsar jag det med tillfredsställelse. Det är mycket viktigt att man konkurrerar på lika villkor, framför allt i detta nya läge.

Sanktionsavgifter i förhållande till företagens omsättning är en princip som vi tycker är riktig. Kunde vi inte komma samman på ett bra sätt i våras hoppas jag att vi gör det i vinter.

Fru talman, ledamöter och statsrådet! Det är jätteroligt att se ett statsråd här under den allmänpolitiska debatten. Jag ska prata skogsfrågor, något som ju däremot inte är Lena Sommestads ansvarsområde i sin helhet.

Skogsfrågorna har blivit placerade under miljö och jordbruk i den allmänpolitiska debatten. De hade också kunnat placeras under näringspolitik. Jag funderade lite grann på varför, och då tänkte jag: De som jobbar på kammarkansliet tänker nog som folk gör mest. I en opinionsundersökning har det nämligen visat sig att det som de allra flesta människor prioriterar när det gäller skogen är just miljösidan och möjligheten att till exempel vistas i skogen på sin fritid. Produktionen värderar man lägre.

Vår lagstiftning säger däremot att produktionsmål och miljömål är jämställda. Jag menar också att både miljö och produktion är jätteviktiga, och det innebär en väldigt stor utmaning för skogsbruket. Det är väldigt många ändamål vi ska klara av inom skogspolitiken. Vi ska värna den biologiska mångfalden, vi ska få fram råvara till industrin och vi ska klara en energiomställning där vi blir av med fossila bränslen och kärnkraft. Vi ska också klara av att ha en skog som erbjuder bra möjligheter till rekreation, oavsett om det bara är att vara ute och gå i skogen eller om det är jakt, bärplockning eller någonting annat.

Vår generaldirektör på Skogsstyrelsen har dragit i gång en debatt om hur skogsråvaran ska räcka till allt detta i framtiden. I den debatten har det ibland kommit upp kritik mot miljömålet, att vi ska rädda hotade biotoper och arter. Är det egentligen inte för mycket skog som ska skyddas? Kostar det inte för mycket?

Det här vill jag bemöta. Vi måste väl alla hålla med om att vi bor i ett rikt land. I många u-länder i världen har man skyddat mycket mer skog än vi gjort i Sverige. Sverige ligger många gånger efter. Tyvärr ligger vi efter en del också när det gäller att nå miljömålet i Sverige trots att vi i Miljöpartiet kämpat på för att stegvis få upp de här anslagen rejält.

Hur är det då om man ska klara både miljösidan och produktionen? Ja, det finns ett problem som är mycket större än detta med att det avsätts en del skog för att klara hotade arter. Mycket i skogsvården är nämligen eftersatt. Skogsstyrelsen har i en rapport presenterat att Sverige ligger långt efter med röjning och andra skogsvårdsåtgärder, till exempel återväxtsåtgärder.

Andra möjligheter finns också när det gäller att göra något åt skogen. Det gäller då till exempel gammal skogsmark som är misskött och som borde restaureras för att kunna ge en bättre produktion. Det är det här som jag tycker att vi ska fokusera på om vi ska se till att få fram mycket råvara, kanske till och med för att klara stora delar av bilparken i framtiden.

Sedan tänkte jag ta upp en mycket kontroversiell fråga, särskilt för alla jägare. Hur ser avvägningen mellan älgstammen och produktionen egentligen ut? Jag tror att detta är en fråga som vi måste diskutera. Men frågan är mycket känslig. Många aktiva inom skogsbruket tycker ju också att det är kul att vara ute i skogen och jaga. Kanske skulle de i sin profession vilja se en mindre älgstam för att få en större skogsproduktion. Men på sin fritid vill man gärna jaga.

Vi kan för en stund återgå till frågan om naturvården och miljömålet. Finns det någonting som man skulle kunna göra bättre förutom att snabba på med att nå miljömålet när det gäller själva hektarmålet? Det handlar bland annat om att vi måste skydda skogen på rätta ställena. Det kan lätt bli så att alltför mycket satsas i norra Sverige där det är billigare per hektar och där det finns större markägare; det går snabbare. Men man måste framför allt se till var behoven finns.

Mycket av behoven finns i södra Sverige. Där skulle vi kanske behöva bli duktigare med prioriteringarna och göra även det som är svårt men som är väl så viktigt. Då handlar det mer om att jobba med mindre skogsägare. Kanske skulle vi genom att jobba mer med naturvårdsavtal, alltså civilrättsliga avtal, i stället för med inköp av mark kunna nå längre och få en förståelse också hos de mindre skogsägarna.

Allra sist har vi frågan om skogen kommer att räcka. Ja, skogen kommer att räcka både för att klara miljömålet och för att klara en god ekonomi och god välfärd. Med välfärd menar jag då inte bara välfärd i pengar utan också annan välfärd. Men skogen räcker inte till vilken överflödskonsumtion som helst.

Anf. 26 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Åsa Domeij tar upp en väldigt viktig fråga. Det handlar ju här om en av grunderna historiskt för Sverige när det gäller bruttonationalprodukten etcetera och vårt välstånd. Därför blir jag lite bekymrad när Åsa Domeij så ohämmat ansluter sig till att skyddandet av skogen inte rymmer några bekymmer.

Jag vill påminna Åsa Domeij om att ofta är det just människans skötsel som har skapat en bra och skyddsvärd skog. Så skulle det kunna vara också utan att lägga rigida stopp över produktionen.

De siffror som nu finns pekar på att 10 % av den produktiva skogsmarken kan undandras från normal produktion och i vissa områden, strax intill Stockholm, med upp till 35 %. Då är min fråga till Miljöpartiets representant: Är ni beredda att ta det ekonomiska ansvaret för att ta bort 10 % av intäkterna till bruttonationalprodukten?

Anf. 27 ÅSA DOMEIJ (mp) replik:

Fru talman! Det hektarmål som finns är utformat efter den bästa kunskap som finns i dag. Det är det som behövs för att klara de arter vi har i skogen. Det här är någonting som vi är skyldiga kommande generationer att klara, så det måste vi helt enkelt klara ekonomiskt.

När det gäller skötseln är det många områden som behöver en hävd. Då måste det väl vara utmärkt med vårt förslag om att jobba mer med naturvårdsavtal. Man kan ju ersätta både produktionsbortfallet och skötseln till markägaren i samma avtal. Det blir långsiktiga avtal som sträcker sig över en period av ungefär 50 år. Men allra viktigast, för att nu komma över på produktionssidan, är just att klara av skogsvårdsåtgärderna. Den skog som vi har skyddat kommer att finnas kvar om vi mot förmodan har gjort en felaktig bedömning.

Anf. 28 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Hektarmålet är det bästa vi har i dag, säger Åsa Domeij. Måhända ska man någon gång tänka i följande termer: Vad är det som

säger att det är just det som vi ser i dag som är det skyddsvärda över tiden? Vi ska ha klart för oss att klimatet har förändrats väldigt mycket. För 13 000–14 000 år sedan hade vi här, för att ta ett exempel, tre kilometers inlandsis.

Jämförelsen med andra länder haltar ganska mycket därför att vi räknar produktiv skogsmark på ett helt annat sätt än vad andra gör. Därför framstår vi, åtminstone på papperet, i en sämre dager. Där måste vi bli som de andra.

Naturvårdsavtal ställer vi från moderat håll oerhört mycket upp på. Vi moderater tycker att vi i mycket större utsträckning skulle arbeta med det. Därmed kan vi också spara det som är viktigt att spara och ändå ha en försiktig skötsel och således bidra till produktionsmålet.

Anf. 29 ÅSA DOMEIJ (mp) replik:

Fru talman! När det gäller jämförelsen med andra länder håller jag inte alls med om det som sägs om att vi alltid hamnar i en sämre dager. Jämför med u-länder som skyddar oerhört produktiv skog! I Sverige har vi till stor del skyddat våra mindre produktiva skogar, även om det i vissa fall kan bli som Bengt-Anders Johansson säger.

Jag konstaterar också att det för Moderaterna inte alls verkar vara så viktigt med de produktionshöjande åtgärder som jag tagit upp – bättre skogsvård, bättre röjning och bättre återväxtsåtgärder. I stället kommer Bengt-Anders Johansson hela tiden fram till att angripa själva miljömålet, som inte alls är särskilt högt ställt. Dessutom: Om miljömålet – om det i framtiden skulle komma ny kunskap – skulle vara för högt ställt kan det omprövas. Då finns skogen kvar, till skillnad från dålig skogsvård i dag som kommer att drabba oss 50–100 år framåt i tiden.

Anf. 30 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman och ledamöter! Det är roligt att i dag vara här i riksdagen och diskutera miljöpolitik.

Regeringens ambition är att bedriva en ambitiös och kraftfull nationell miljöpolitik i nära samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det är också min och regeringens ambition att ha ett bra samarbete med övriga partier i riksdagen. I åtskilliga frågor finns det en bred samsyn. Det är en styrka för det långsiktiga miljöarbetet i Sverige.

Socialdemokratisk miljöpolitik är en politik för en hållbar samhällsutveckling. Vi vet att grunden för framsteg och välbefinnande i vårt samhälle ligger i omsorgen om människor och miljö, i en politik som värnar natur och boendemiljöer, folkhälsa, utbildning och social rättvisa.

Miljöpolitiken är en del av tillväxtpolitiken och en del av vår välfärdspolitik. Socialdemokratisk miljöpolitik är också en politik för internationellt samarbete. Miljöproblem är, som vi brukar säga, gränslösa. Därför måste samarbetet spänna över alla gränser – inom Norden, kring Östersjön, inom EU och vidare till det globala miljösamarbetet. Varje fråga är både nationell och internationell.

Socialdemokratisk miljöpolitik bygger också på partnerskap – på partnerskap med näringsliv, fackföreningar, miljöorganisationer och andra företrädare för det civila samhället. Vidare bygger den på en stark tilltro till demokratin och till politikens möjligheter att skapa förändring.

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

För oss socialdemokrater är den offentliga sektorn en progressiv kraft i arbetet med att bygga ett ekologiskt hållbart samhälle. Åren som kommer innebär fortsatt starka satsningar internationellt och nationellt.

Många aktuella frågor har redan ventilerats i dag här i kammaren. Jag vill lyfta fram några av våra högst prioriterade områden: kemikaliepolitiken, Östersjösamarbetet, klimatpolitiken och satsningen på biologisk mångfald.

Kemikaliepolitiken är en grundbult i arbetet för en giftfri miljö. Sverige driver sedan lång tid tillbaka en synnerligen kraftfull kemikaliepolitik, något som tycks ha undgått till exempel Sven Gunnar Persson – så vitt jag förstår utifrån hans inlägg här i dag.

Kemikaliepolitiken och politiken för en giftfri miljö innefattar till exempel marksaneringsinsatser, som i dag är stora, men också ett viktigt samarbete inom EU och internationellt. Just nu handlar det om en ny europeisk kemikalielagstiftning, REACH. Det är ett viktigt steg, och vi har hårda förhandlingar framför oss.

Sverige har hårt drivit på för en skarp tillämpning av både försiktighetsprincipen och substitutionsprincipen i den här lagstiftningen. Nästa utmaning blir EU:s nya direktiv om växtbekämpningsmedel.

Från svensk sida arbetar vi också med nya initiativ för att driva det här arbetet framåt inom EU. Vi har varit starkt pådrivande för att få EU att presentera en strategi för kvicksilver. Vi arbetar på att förbjuda bromerade flamskyddsmedel och giftiga högaromatiska oljor i bildäck, HA-oljor, inom EU men också nationellt. Vidare bidrar vi aktivt i arbetet för en global kemikaliestrategi inom ramen för FN:s miljöprogram, UNEP.

Parallellt pågår kring Östersjön ett intensivt arbete för att värna den marina miljön i det här ekologiskt känsliga innanhavet.

Jag noterar att Sverker Thorén på sedvanligt sätt med storvulen retorik hävdar att ingenting har gjorts och att ingenting görs samt att det finns ”enkla hugg” för hur detta snabbt ska ordnas.

Låt mig peka på att Sverige under året har haft en ledande roll i ansträngningarna för att färdigställa en gemensam ansökan till den internationella sjöfartsorganisationen IMO för att klassa Östersjön som ett särskilt känsligt havsområde. I våras i Bremen kunde vi inte nå enighet runt Östersjön men Sverige och Finland har tagit initiativ till ett fortsatt samarbete med intresserade länder. Samtliga Östersjöländer utom Ryssland deltar nu i arbetet. Två expertmöten har i höst hållits här i Stockholm, och en gemensam ansökan förbereds.

Det här arbetet har, enligt min bedömning, varit utmärkt och är också en utmärkt utgångspunkt för fortsatt intensivt samarbete kring marint miljöskydd och sjösäkerhetsfrågor runt Östersjön.

Nationellt står klimatinvesteringar och skyddet av den biologiska mångfalden i fokus för regeringens satsningar. Som framgår av höstbudgeten kommer miljöanslaget att öka väsentligt år 2004 – med ytterligare ungefär 500 miljoner kronor. Det handlar alltså inte om någon ambitions-sänkning i miljöpolitiken – tvärtom!

Viktigt i klimatpolitiken är våra klimatinvesteringsprogram, Klimp. Det gläder mig att vi har visst stöd från Centern här i kammaren för denna viktiga satsning.

Ansökningar där det handlar om nästan 3 miljarder har kommit in till Naturvårdsverket när det gäller Klimpsatsningar i kommunerna. I år har vi 310 miljoner att fördela och 340 miljoner för år 2004.

Vi satsar också stort på skyddet av biologisk mångfald. Sedan 1999 har vi tillsammans med våra samarbetspartier praktiskt taget fördubblat anslaget till biologisk mångfald. I budgetpropositionen föreslår vi för år 2004 att anslaget höjs till 1,4 miljarder.

Det här är några av regeringens prioriteringar i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vad vill då vår opposition, de borgerliga partierna? Ja, i debatten i dag här i kammaren framstår mina borgerliga kolleger som varma miljö-vänner. Men när vi kommer till den konkreta politiken ser bilden ganska annorlunda ut. Höstens budgetförslag tycker jag är nyttig läsning för den som vill veta hur ambitionsnivån i miljöpolitiken egentligen ligger i olika partier.

När det gäller utgiftsområde 20 och miljöanslaget går nämligen den borgerliga majoriteten i form av Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna hårt fram – låt vara olika hårt – med rödpennan. Bara Centern har en högre ambitionsnivå.

Den borgerliga oppositionens budgetförslag inom miljöområdet är inbördes så olika och så spretande att man undrar hur en borgerlig fyrtiregering egentligen skulle kunna enas om en gemensam politik på miljöområdet. Dock kan vi se vissa gemensamma drag. Vi kan se en vilja hos några partier att prioritera ned klimatinvesteringarna – hos Folkpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna. Hos alla märks en vilja att prioritera ned satsningarna på biologisk mångfald.

Moderaterna vill banta miljöanslaget med närmare 1 miljard kronor. Anslaget för att bevara den biologiska mångfalden vill Moderaterna minska med nära en halv miljard kronor. Man vill också banta stödet till klimatinvesteringar med 269 miljoner kronor.

Folkpartiet vill banta miljöanslaget med 275 miljoner kronor. Bland annat vill man ta bort Klimpstödet – klimatinvesteringarna. Där handlar det om 325 miljoner kronor.

Kristdemokraterna vill banta anslaget för att bevara den biologiska mångfalden med 450 miljoner kronor.

Också Centern vill minska anslaget för den biologiska mångfalden. De vill minska anslaget med 150 miljoner kronor.

Jag kan här bara beklaga att de borgerliga partierna fäster så litet avseende vid miljöpolitiska satsningar, som ju redan visat sig rymma en verklig potential när det gäller skyddet av naturmiljön och omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Vi ser i dag att föregångaren till klimatinvesteringsprogrammen, nämligen de lokala investeringsstöden, har betytt oerhört mycket för det lokala miljöarbetet. Det har bland annat medfört att praktiskt taget samtliga landets kommuner har analyserat miljötillståndet i kommunen och presenterat lokala investeringsprogram för en hållbar utveckling.

De miljöprojekt som hittills beviljats bidrag beräknas ge stora och kostnadseffektiva miljövinster, bland annat att energiförbrukningen minskar motsvarande årsförbrukningen i 90 000 genomsnittliga småhus och att utsläppen av den klimatpåverkande gasen koldioxid minskar med ca 3 % av Sveriges totala utsläpp räknat på 1990 års nivå – detta bland

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

annat genom att stödet har använts till en utbyggnad vad gäller biogas och fjärrvärme på ett kostnadseffektivt sätt.

Min fråga framför allt till Moderaterna och Folkpartiet, som vill radera ut Klimp, är: Hur ser era alternativ ut, och vad säger ni till era partikamrater till exempel i Kristianstads, Varbergs och Orusts kommuner där ju era partier lokalt uppmuntrat och stött framtagandet av ambitiösa och bra lokala investeringsprogram som kommunerna beviljat statligt stöd för?

Och hur ser ni på konsekvenserna av minskade satsningar på biologisk mångfald? Ett kortsiktigt perspektiv tycks här ha tagit överhand.

Anslaget till åtgärder för biologisk mångfald används till en lång rad åtgärder för arbetet med miljökvalitetsmålen. Med detta säkrar vi ett långsiktigt skydd av hundratals värdefulla områden. Här ligger en stor vinst, inte enbart för biologisk mångfald utan också för folkhälsan och friluftslivet – ja, kort och gott för samhället i stort.

Låt mig säga att dagens miljöproblem medför stora kostnader för samhället. Det handlar om produktionsförluster och materialförstöring, försämrad folkhälsa, förlust av kulturarv samt biologisk mångfald – kostnader som är betydligt större än de summor som anslås till skydd för till exempel biologisk mångfald. Om något behöver vi öka våra ambitioner på miljöområdet, inte sänka dem!

Vi har alla ett ansvar för att tillsammans driva en konstruktiv miljöpolitik för miljöns och framtidens skull.

Anf. 31 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är tråkigt att miljöministern i varje fall på ett område far med osanningar om vår satsning på klimatpolitiken. Där vill vi faktiskt gå längre än regeringen. Vi har *ökade* anslag i förhållande till regeringens budget. Jag hoppas att det var ett misstag och att miljöministern kan ta tillbaka den beskyllning som hon hade när det gäller Kristdemokraternas ambitioner på klimatområdet. Även i fråga om kemikaliepolitiken var det luddigt. Vi tycker att det finns väldigt bra ambitioner där men vi vill ha ökade satsningar på saneringen.

När det gäller klimatfrågorna kan det sägas att Sverige nettoimporterade 7 terawattimmar el, huvudsakligen producerad med dansk och tysk kolkraft under 2002. Vidare handlar det om ökade utsläpp av växthusgaser och negativ klimatpåverkan. I det läget *minskar* miljöministerns ambitioner beträffande bidrag till effektiva projekt som minskar utsläppen i kommunerna. Jag visade tidigare på exemplen Lindesberg och Karlshamn. Förklara detta för mig, ministern!

Anf. 32 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Fru talman! Jag beklagar om jag har nämnt Kristdemokraterna felaktigt. Då var det ett misstag, jag är väl medveten om det.

Om jag förstod det rätt frågade Sven Gunnar Persson mig varför vi inte satsar ytterligare pengar på Klimatinvesteringsprogrammet. Vi har satsat så mycket som över huvud taget har varit möjligt inom ramen för de budgetrestriktioner som vi i dag har. Min ambition är att vi om möjligt ska kunna utvidga detta program ytterligare. Vi har helt eniga om betydelsen av klimatprogrammet.

Anf. 33 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Det var roligt att höra att miljöministern har dessa ambitioner. Jag bara konstaterade att de tidigare ambitionerna är sänkta med 60 miljoner för 2004, och i tabellerna står det 0 kr för 2005 och 0 kr för 2006. 773 ansökningar värda – som miljöministern sade – ca 3 miljarder kronor har kommit in. Här får inte byråkrati och bristande förmåga att hantera dessa ansökningar lägga hinder i vägen. Jag hoppas att vi kan enas om att ambitionerna ska höjas på det här området.

Anf. 34 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Fru talman! När det gäller kolumnerna för 2005 och 2006 avser regeringen att återkomma. Det har att göra med att detta är ett tidsbegränsat program, så det är alltså fråga om en formalitet. Vi har gjort tydligt bland annat i 121-punktsprogrammet att det blir fortsatta satsningar på Klimpprogrammen i framtiden. Där är vi helt eniga.

Beträffande neddragningarna är det en prioriteringsfråga i en situation då vi på grund av ekonomiska skäl varit tvungna att göra prioriteringar också inom miljöområdet. Men viljan och ambitionerna att gå framåt kvarstår.

Anf. 35 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Vi ska ha en bra miljöpolitik. Men jag vet att miljöministerns och Moderaternas väg dit skiljer sig åt, och då handlar det inte bara om pengar.

Jag vill ta upp en helt annan fråga, nämligen blyhagelförbudet som har börjat att gälla och som kommer att gälla 2006 och 2008. På sjöfågeljakt är blyhaglen redan borta. De var skadliga för betande fåglar, så det var bra att de kom bort. Också på skeetbanorna är blyhaglen redan borta, vilket har minskat blyhagelanvändningen med 80 %.

Metalliskt bly är en av de stabilaste metaller som finns. Jägarnas hagel som avskjuts i dag på fast mark motsvarar ett hagel på var tionde kvadratkilometer. Professor Qvarfort, som är specialist på detta område, har undersökt en 50 år gammal skjutbana i Helsingborg som ligger på en vattentäkt. Det enda bly som fanns i det vattnet kom från vattenledningsrören.

Då är min fråga: Är ministern beredd att nu verksamt se till att ändra delar av det liggande förbudsbeslutet?

Anf. 36 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Fru talman! Bakgrunden till blybeslutet är att bly är en metall som har egenskaper av en art som gör att vi har bestämt oss för att fasa ut det från kretsloppet. Bly ackumuleras, är persistent och giftigt och ska därför bort.

Ett viktigt syfte med detta beslut var att uppnå en tydlighet i politiken om utfasning och att främja alternativ. Samtidigt är vi öppna för möjligheten till undantag. Naturvårdsverket kan ta hänsyn till om problemen inte kan lösas på annat sätt. Just nu finns det en ansökan inne om undantag för stigskytte som vi håller på att behandla.

Detta är vårt sätt att hantera det nu. Vi är tydliga i vår ambition att bly ska fasas ut. Men vi har också en öppenhet för att bevilja undantag om

möjligheter till alternativ inte kommer fram i tid eller om man inte kan hantera detta på annat sätt.

Anf. 37 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det är stor risk för att man silar mygg och sväljer kame-
ler. Vi talar om ungefär 50 ton och – som jag sade – ett hagel per var-
tionde kvadratkilometer. När man lade ned Polenkabeln användes 14 000
ton bly. Det finns 360 000 ton kabelbly i svenska marker.

All nuvarande forskning – och nu vill jag att miljöministern lyssnar
noga – visar att metalliskt bly rör sig 1 millimeter på 400 år. Det rör sig
alltså om bly som redan finns i marken och som kommer från naturen.

Förbudet mot blyhagel är ett slag i luften som gör att vi drar på oss
fruktansvärt onödiga kostnader. Dessutom ökar risken för skadeskjut-
ning. Jag vädjar till miljöministern att medverka till att det införs ett
undantag.

Anf. 38 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Fru talman! Jag vill upprepa att vi har intagit en hållning till detta
som är pragmatisk och samtidigt tydlig.

Detta är ett slag i luften, menar Bengt-Anders Johansson. Vi försöker
att vara tydliga i kemikaliepolitiken. Vi ska fasa ut allt och vi gör det
med den omtänksamhet vi kan.

Jag har alldeles nyligen träffat Jägareförbundet och diskuterat den här
frågan. Vi har också diskuterat forskningsläget. Jag är väl medveten om
denna forskning, men förbudet gäller bly i fast mark. Vi måste också ta
hänsyn till vad som kan hända många år framåt i tiden. Det här handlar
inte bara om vår generation utan om många generationer framöver.

Alltså försöker vi vara så skarpa som det är möjligt. Men vi för också
en kontinuerlig dialog med jägarintressena och försöker att lösa frågan på
bästa sätt.

Anf. 39 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Ett EU-direktiv kräver att vi ska uppnå 2 % biobränsle
fram till år 2005, 5,7 % 2010 och hela 20 % biobränsle 2020.

Då är min fråga till ministern: Vilken strategi har regeringen för att
klara detta mål?

Anf. 40 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Fru talman! Vi har en tydlig strategi för biobränslena. Vi har till ex-
empel just tillsatt en utredning som ska se över hur man ska göra
biobränslen mer tillgängliga, vilket bygger på en överenskommelse i
121-punktsprogrammet.

Vi har fattat beslut om att vi ska se till att underlätta beskattningen av
de alternativa bränslena. De kommer varken att energibeskattas eller att
koldioxidbeskattas.

Naturvårdsverket har just nu ett uppdrag att se över en ny typ av mil-
jöklassning av både bensen och diesel där man ska ta större hänsyn till ett
infogande av de alternativa bränslena i systemet. Så vi har en tydlig am-
bition som knyter an till målsättningen inom EU, att vi ska öka inslaget
av alternativa drivmedel.

Vi ger också stöd till forskning och utveckling på det här området. Som exempel kan jag nämna den pilotanläggning i Örnsköldsvik som ska ta fram etanol ur skogsråvara.

Det är några av de åtgärder som vi vidtar på det här området.

Anf. 41 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Ämnar också miljöministern påskynda EU-förhandlingarna? Det är ju väldigt viktigt att industrin får tydliga besked så att man vågar satsa. Just långsiktigheten har man saknat tidigare.

Anf. 42 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Fru talman! Vi är synnerligen aktiva inom EU. Jag var förra året personligen med om att driva fram kraven på ett ökat inslag av biobränsle i miljörådet. Tillsammans med andra länder lyckades vi få upp den här frågan på toppmötet. Vi driver mycket intensivt att det ska bli en skarpare politik inom EU på det här området.

Anf. 43 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Centern har som bekant höga miljöambitioner, och vi har avsatt betydande resurser till Klimatinvesteringsprogrammet.

Min fråga till miljöministern handlar om min starka oro för en stor krympning av det svenska jordbruket och om de negativa miljöeffekter detta skulle medföra.

EU:s frikopplingsreform innebär en stor risk för att livsmedelsproduktionen minskar där lönsamheten är som lägst. I det skiktet befinner sig tyvärr det svenska jordbruket beroende på klimatiska och politiska realiteter. Skyndsamma åtgärder erfordras för att förhindra detta genom en stärkning av konkurrenskraften. Vissa skatter måste bort. Sverige bör fullt ut ta vara på sina rättigheter att behålla och öka de tillåtna miljöersättningarna, främst genom att bygga ut vallstödet.

Delar miljöministern min oro för miljökonsekvenserna om det svenska jordbruket skulle krympa? Är ministern i så fall beredd att agera för att förhindra detta?

Anf. 44 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Fru talman! Ja, jag delar oron för att omläggningen av jordbrukspolitiken kan ha vissa negativa konsekvenser. Vi på miljösidan har framför allt varit oroliga för vad ett minskat bete kan betyda för att hävda kulturmarken och den biologiska mångfalden.

Nu pågår ett arbete inom Jordbruksdepartementet med anledning av reformen inom EU. Här medverkar naturligtvis också Miljödepartementet på ett intensivt sätt för att vi ska kunna få en lösning och en tillämpning i Sverige inom de ramar som anges av de nya EU-besluten och som gör att vi får ett miljövänligt och också ett konkurrenskraftigt jordbruk.

Anf. 45 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har svårt för dubbelmoral – och jag hade en diskussion med Vänstern tidigare – det vill säga att tala väl i teorin och att sedan till exempel exportera miljöproblem i praktiken. Men jag uppfattade miljöministerns svar som positivt. Vi ska ha höga krav på det svenska

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

jordbruket, men vi kan inte ligga så långt före med kraven och med höga kostnader att produktionen minskar. Vi sviker både landet och miljön om vi ligger så långt före att, tillspetsat sagt, de svenska åkrarna, betesmarkerna och husdjuren i stor utsträckning flyttar utomlands.

Jag noterar att miljöministern och jag är överens om det här. Jag hoppas att ministern bevakar det här området och är en positiv kraft i det viktiga åtgärds paket som riksdagen och regeringen snart, tror jag, måste anta.

Anf. 46 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Vi är eniga om att vi behöver ett miljö- och konkurrenskraftigt jordbruk. Det har förvånat mig något i debatten här i dag att det har talats så lite om vilken linje vi ska driva i EU när det gäller jordbrukspolitiken och det ansvar som vi har tillsammans i EU att få till stånd ett jordbruk som är miljövänligt och som inte är subventionerat på ett sätt som skadar också andra länder i världen.

Det är enorma motsättningar globalt kring jordbrukspolitiken. De är ett stort hinder för att vi ska nå miljöframsteg i de globala förhandlingarna. Jag skulle glädja mig om alla som är intresserade av jordbruket på ett konstruktivt sätt kunde medverka till en reformering som gör att vi får ett jordbruksstöd både i Sverige och i övriga Europa som är förenligt med ett gott förhållningssätt till de fattiga länderna i världen och ett långsiktigt hållbart handelssystem inom jordbruksområdet. Det skulle kännas väldigt bra.

Anf. 47 HELI BERG (fp) replik:

Fru talman! För en vecka sedan presenterades utredningen om den svenska pälsdjursnäringen och dess framtid. Jag skulle gärna vilja höra vilken betydelse ministern tillskriver denna utredning som är så viktig för pälsdjursnäringens framtid.

Anf. 48 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Fru talman! Låt mig säga att pälsdjursfrågorna ligger hos min kollega Ann-Christin Nykvist. Jag ska inte här i dag med en så nyligen framlagd utredning gå in i svaromål i den frågan, utan jag ber att få hänvisa till jordbruksministern vid nästa tillfälle som hon finns i kammaren.

Anf. 49 HELI BERG (fp) replik:

Fru talman! Utredningen slog fast nästan enhälligt, utom djurrättsorganisationerna, att på grund av djurskyddet fanns det inte några skäl att förbjuda näringen. Redan under denna vecka har det ändå från de styrandes håll hörts krav på att näringen ska förbjudas.

Därför tycker jag, fru talman, att det är väldigt sorgligt att ministern i denna debatt, som handlar om miljö- och jordbruksfrågor, inte är beredd att svara på min fråga. Det är en väldigt viktig fråga för många på landsbygden som är beroende av denna näring.

Anf. 50 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Fru talman! Jag har förståelse för att Heli Berg gärna vill ha svar på den här frågan. Men det är så för regeringens del att när det läggs fram en

utredning kan inte en minister bara några dagar efter gå ut och tala om hur regeringen kommer att arbeta vidare med frågan. Nu måste denna fråga beredas. Möjligtvis skulle Ann-Christin Nykvist, som är ansvarig på området, ha varit beredd att säga någonting om vart behandlingen kan tänkas gå. Men jag vill avvakta de gemensamma samtalen inom regeringen om hur vi ska förhålla oss till utredningen, och det är den normala gången. Jag får därför be att vi får återkomma, trots frågans vikt.

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Anf. 51 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Fru talman! Om det var storvulen retorik i mitt anförande eller inte får väl andra än miljöministern och jag diskutera. Jag hoppas dock att det inte dolde att det handlade om frågor, som inte har fått något svar, från 200 näringsidkare på Öland som är djupt engagerade i oljefrågan. Det var frågor om resultatet av de uppdrag som riksdagen har givit. Det var en fråga om ministern kan tänka sig att satsa ännu hårdare i EU i stället för i Helcomarbetet. Helcoms metoder och mätningar kritiseras ju vad gäller till exempel Östersjöns kvalitet av både forskare och andra – ett 30-årigt projekt som inte haft så jättehög styrfart. Nu engagerar sig EU hårt. Min fråga är hur hårt ministern vill driva arbetet med övriga ministrar i EU, speciellt då Ryssland, som är den svårfångade parten i Helcomsamarbetet, har oerhört starka bindningar till EU genom sin energiexport och sina avtal som är knutna till utvecklingen där.

Anf. 52 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Fru talman! Låt mig först svara att jag som minister alltid svarar på brev så snart jag kan. Jag har naturligtvis redan noterat att om det skulle vara så att det inte har kommit något svar, ska vi omedelbart undersöka detta. Det vore synnerligen förvånande.

När det gäller hur vi ska gå vidare i Östersjösamarbetet ser jag inte samma tydliga motsättning mellan Helcom och EU. När EU nu arbetar med sin marina strategi ser man de regionala konventionerna som viktiga pusselbitar i detta arbete. Så vi arbetar i Helcom och arbetar i EU. Vi är helt eniga om att vi ska driva ett hårt arbete i EU, men det är ingen motsättning.

Just nu arbetar vi med framtiden för Helcom, hur Helcom ska fungera i framtiden. Det arbetet pågår som bäst. Vi har också, som säkert Thorén vet, förslag i Havsmiljökommissionen. Vår ambition är att hitta bästa möjliga arbetsformer inom ramen för de institutioner vi i dag har. Och det är i stöpsleven att vi ser över Östersjösamarbetet både när det gäller Helcom, EU och Östersjöstaternas råd.

Anf. 53 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag är intresserad av att få några kommentarer till våra konkreta förslag som bogserbåtskrav för enkelskrovig stortank, att Sverige verkar för att EMSA, den europeiska sjösäkerhetsmyndigheten som ännu inte är placerad, förs till Sverige.

EU-kommissionen har begärt att få ett uppdrag att arbeta för att bli permanent medlem i IMO, alltså att inte bara sitta där som åskådare. Det skulle bli en oerhörd kraft i förändringarna av den internationella lagstiftningen i länderna runt våra hav. Jag hoppas att miljöministern verkar för att det uppdraget får ges.

Anf. 54 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Fru talman! Det pågår ett intensivt arbete, vad gäller de konkreta kraven, med till exempel bogserbåtskrav inom ramen för PSSA-ansökan. Där tittar vi på alla olika typer av åtgärder som är möjliga att få med i det här konceptet. Där kan naturligtvis även den typen av frågor komma in. Men de samtalen pågår just nu.

EMSA är en av de myndigheter som Sverige har uttryckt intresse för att ha lokaliserat här, såvitt jag känner till. Men vi har också sagt att vi är intresserade av till exempel Kemikaliemyndigheten, som skulle vara en intressant myndighet för Sverige att härbärgera. Och vi är mycket tydliga inom EU med att det är dags att Sverige får en myndighet. Jag skulle gärna se att det är en myndighet som har att göra med miljöfrågor på det här sättet.

När det slutligen gäller IMO är det riktigt att EU inte har en representation i IMO. Det är ett bekymmer när det gäller EU:s styrka att driva sina frågor. Dock samarbetar vi mycket väl inför IMO-mötena inom EU-kretsen, och det sker också på ett bra sätt. Den exakta positionen i frågan ligger hos Ulrica Messing, och just nu är det samarbete som gäller mellan länderna.

Anf. 55 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman, ledamöter, miljöministern! Stora förändringar väntar svenskt jord- och skogsbruk. Beslutet om EU:s nya jordbrukspolitik kommer att innebära ett stort reformarbete. Krafttag måste till för att sätta CAP-reformen, och det brådskar om det ska bli välarbetat och förankrat och om Sverige vill vara med redan från år 2005.

I samband med det arbetet behövs en rensning av jordbruksbyråkratin. Det måste gå att förenkla så att det blir färre ansöksgrupper. Man bör också överväga om ekostöd bara ska utgå om hela gården ansluts och inte, som nu, spridda åkrar och tegar. Det skulle förenkla enormt. Det skulle också visa på konsekvens.

En tuffare utvärdering av genomförda åtgärder för att se att satsade medel förvaltas väl och effektivt är också viktigt. Det gäller både biologisk mångfald, som vi här i kammaren redan har diskuterat, och hur ekoodlingen slagit ut vad gäller balansen mellan matproduktion och vallodling.

Den traditionella odlingen är under omdaning. Det handlar inte enbart om matproduktion framöver, utan det handlar också om energiodlingsupplevelser och naturvårdsinsatser. Projekt som Odling i balans, Greppa näringen och djurskyddssatsningar bör uppmärksammas.

Inför ett förändringsarbete är det viktigt att återigen fastslå att livskraftiga jordbruk är en förutsättning för en levande landsbygd. Även om endast 2 % är direkt sysselsatta i näringen omsätter livsmedelssektorn 129 miljarder kronor och massa- och pappersindustrin 114 miljarder kronor. De kommer på fjärde respektive femte plats vad gäller de största industrisektorernas omsättning. Export av varor från jord och skog är också betydande.

Miljöproblemen, fru talman, är ännu inte lösta. Vi har kväve- och fosforutsläpp, förorening och ammoniakavgång för att nämna några. Folkpartiet pekar på kantzoner och fånggrödor och ett borttagande av petiga

regler där somliga fånggrödor, exempelvis oljerättika, inte är godkända trots att de på vissa jordar är de mest lämpade.

Vi pekar också på behovet av ett åtgärdsprogram mot markförsurning, eftersom läget i sydvästra Sverige är akut. Miljömålet Bara naturlig försurning kommer inte att uppnås utan kraftfulla åtgärder.

I skogen är det just nu ett akut röjningsbehov i plant- och ungskog, som Åsa Domeij redan anför. Viltskadorna, framför allt älgskador på tall, har ökat dramatiskt. Naturreservat är en aktuell fråga som behöver utvärderas. För att bibehålla acceptansen och förståelsen är det viktigt att skötselplaner upprättas i anslutning till reservatbildningar. I flera fall är det bättre med naturvårdsavtal där man tecknar frivilliga överenskommelser och där ägaren många gånger kan fortsätta att bruka på ett varsam sätt.

Utbildningsinsatserna kring Levande skog avbryts i och med projektidens utgång. Det är ett problem. Utbildningsinsatserna behöver tvärtom förstärkas vad gäller skog.

Ett annat problem är ”skogsklipparna”. Det är många som nu väntar på att regeringen vidtar kraftfulla åtgärder. Genom att låta återplanteringsgarantin följa skogsfastigheten skulle man snabbt kunna hejda den skövling som pågår.

Om man blickar framåt är jag övertygad om att lösningen på de riktigt stora frågorna finns att hämta just i naturen, i jorden och i skogen. Vi har redan talat med ministern om det fossila beroendet och hur bioenergi alltmer måste användas.

En annan lösning på denna stora fråga handlar om vår kost. Det forskas mycket kring mervärdesmat, så kallad *functional food*. Det är livsmedel som tillförts speciella hälsobringande egenskaper. Eftersom 40 % av våra sjukdomar är kostrelaterade borde forskningen inom området kost och hälsa vara prioriterad. Sverige satsar årligen 15 miljoner av statliga medel på denna typ av forskning. Det kan jämföras med Finland där forskning om innovativa livsmedel bedrivs med statliga medel motsvarande 70 miljoner kronor. Ökad forskning om hur folksjukdomar, till exempel övervikt, åldersdiabetes och tarmsjukdomar, påverkas av kost kan på sikt leda till bättre hälsa och livskvalitet för många människor. Detta kan även öppna för nischodling inom jordbruket och leda till större lönsamhet i takt med en avreglerad marknad.

Slutligen, fru talman, vill jag påminna om att det i dag är världsfattigdomens dag. Det är en dag som påminner oss om den orättvisa fördelningen av jordens resurser där 1,2 miljarder människor lever på mindre än en dollar per dag. I femtio länder lider vart femte barn av undervikt. Målet om en halverad fattigdom till 2015 är långt borta. Här har vi var och en – och Sverige som nation – ett stort ansvar. Vi bör i EU enträgnare driva frågan om tullfrihet och förbud mot exportbidrag till tredje världen samt driva på så att WTO-förhandlingarna snarast återupptas.

Anf. 56 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Anita Brodén talar väl om jordbruket, och det är bra. Vi har tidigare påtalat vikten av att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft genom att bland annat ta bort de unika skattepålagor som belastar jordbruket. Sedan 1995 har jordbruket betalat över 10 miljarder kro-

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö- och
jordbruksfrågor

nor i produktionsskatter, främst i form av dieselskatt. Ska det fortsätta så?

Anf. 57 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag är medveten om din fråga, och detta är ett stort problem. Från Folkpartiet har vi fört fram att de som gett det löftet också har till uppgift att uppfylla det.

Vi vill framför allt inrikta oss på de förnybara energikällorna. Vi måste gå från diesel till ett bättre och miljövänligare alternativ.

Från Folkpartiets sida vill vi också driva frågan om att jordbruksföretag ska vara just företag och då också gynnas av byråkratiska förenklningar på alla områden.

Anf. 58 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Anita Brodén vill öka det svenska jordbrukets konkurrenskraft genom förenklingar, och där är vi överens. Jordbrukarna är företagare som konkurrerar med företagare i andra länder som inte belastas av tunga skattekostnader.

Folkpartiet brukar vara en resurs att ha med när det gäller att sänka företagens kostnader. Det är tragiskt att de inte är med på detta område, för jordbruket. Jag hoppas att de omprövar sin linje i det nya läge som frikopplingsreformen kommer att innebära. Nu är det skarpt läge.

Anf. 59 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Vi är varma förespråkare av den nya reformen eftersom vi starkt tror på avreglering och att jordbrukarna ska få möjlighet att driva sina företag, kunna vara stolta över det som de producerar och få betalt för sina produkter.

Som jag sade inledningsvis är det från energisynpunkt och från hållbarhetssynpunkt viktigt att vi styr in på alternativa drivmedel. Exempelvis har etanol nämnts, liksom RME. Även raps kan nämnas i detta sammanhang.

Det finns en mångfald alternativ, vilket också gynnar lantbruket, både vad gäller odling och möjlighet att tanka sin traktor med alternativa drivmedel.

Anf. 60 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Under det gångna året har havet och fiskefrågorna varit högt upp på den politiska agendan. För mig som bor i en kustkommun som präglats av havet och fisket känns det naturligtvis väldigt bra.

En långsiktigt hållbar utveckling med utgångspunkt i försiktighetsprincipen har under lång tid varit vägledande för den socialdemokratiska fiskepolitiken.

Den ena larmrapporten efter den andra kommer fram. Många arter i vårt hav är hotade. Kvoterna måste ned, selektiva redskap måste införas, begränsningar av fiskeflottan och fiskeansträngningen är krav som kommer från forskare.

För några månader sedan kom Havsmiljökommissionens rapport. Det kan inte med bästa vilja i världen påstås att det var en glädjande läsning. Havet och dess organismer befinner sig i kris, och krisens upphov är

människan. Det är föroreningar och överfiske kombinerat med politisk beslutsvanda som till stora delar skapar den situation som havet befinner sig i – allt enligt rapporten.

Den socialdemokratiska regeringen har tagit forskarnas råd på största allvar. Vår ambition har varit att vi i de internationella förhandlingarna ska följa det internationella forskningsrådet ICES rekommendationer.

Vid de senaste förhandlingarna i Vilnius, där man bland annat fastställde kvoterna för det kommande året för fisket i Östersjön, drev regeringen och samarbetspartierna frågan om att överenskommelsen skulle följa forskarnas rådgivning. Vi var beredda på att det skulle bli svårt att få med en majoritet på vår målsättning. Men vår ambition var bland annat att pressa ned kvoterna så långt som möjligt och skapa två förvaltningsområden i Östersjön.

Sverige deltog den här gången fullt ut i förhandlingarna och lyckades med sin medverkan pressa kvoterna åtskilliga tusen ton. Dessutom fick vi igenom en EU-deklaration som uttrycker ländernas vilja att skapa två förvaltningsområden senast den 1 januari 2005. Detta är oerhört betydelsefullt för den fortsatta förvaltningen av torsken i Östersjön.

Att vi till slut kom fram till en gemensam överenskommelse som Sverige kan stå bakom innebär också att vi har en betydligt större trovärdighet och bättre förhandlingsposition när diskussionerna om Västerhavet nu startar. Västerhavet är i betydligt sämre skick vad gäller bestånden än Östersjön. Där krävs än mer radikala åtgärder och politiskt mod.

En av de stora internationella frågorna att komma till rätta med är den stora dumpningen av fisk. Bara i Nordsjön dumpas över 400 000 ton fisk. Det är ett oerhört resursslöseri som inte bara skadar bestånden utan även fiskets anseende.

Fru talman! Vi kan inte nöja oss med internationella överenskommelser. Vi måste också se vad vi kan göra nationellt. Sverige har en oerhört lång kust och stor skärgård med en befolkning som till stora delar är beroende av vad havet kan ge i form av yrkesfiske, fritidsfiske och turism. Att vi förvaltar våra resurser i havet på ett ekologiskt bra sätt är en förutsättning för att vi ska ha en levande kust och skärgård både under och ovan havsytan.

Med den i våras av riksdagen beslutade utvidgningen av Fiskeriverkets bemyndigande att även avse fiskets bedrivande kan vi åstadkomma en bättre hushållning med resursen så att värdefull fisk i större utsträckning går till människoföda.

Det utvidgade bemyndigandet har också en regionalpolitisk dimension. Regionala hänsyn kan göra det motiverat att meddela föreskrifter om särskild tilldelning av fiskeresurser eller att fisket ska delas upp till exempel genom regional eller individuell kvotfördelning eller att fiske ska ske inom bestämda områden. Härigenom skapas möjligheter att stärka det småskaliga fisket som är ett kustfiske av mycket stor regionalpolitisk betydelse. Regionala kvoter får också den effekten att tonnaget stannar kvar och att vi på så sätt värnar en levande kust och skärgård.

Fru talman! Nu ligger bollen hos Fiskeriverket. Min förhoppning är att man hört regeringens mycket tydliga signaler i denna fråga och kommer med förslag inom en snar framtid innan kustfisket och kustfiskarna är borta.

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Sverige med sin långa kust och skärgård måste få till stånd en effektiv och bra kustzonsförvaltning ut till tolv sjömil. Vi måste bli en föregångare på det här området och på så sätt visa vägen för andra nationer.

Det är uppenbart att även de lokala, regionala och nationella nivåerna behöver marina förvaltningsplaner anpassade till olika ekosystem. Utarbetande av förvaltningsplaner som tar hänsyn till den biologiska mångfalden kräver ett deltagande av alla berörda – myndigheter, miljöorganisationer, lokala och regionala företrädare samt, vilket är inte minst viktigt, berörda intresseorganisationer där yrkesfiskarna har en stor och mycket viktig roll.

Ett mycket gott exempel på detta arbetssätt är framtagandet av förvaltningsplanen för skyddet av den biologiska mångfalden i Koster–Väderöfjordens marina skyddsområden.

När förvaltningsplaner avtalas på biologiska grunder garanteras de enbart av kombinationen förståelse för förändring och ett formaliserat regelverk.

Fru talman! Det är endast genom samförstånd som vi kan skapa regler som ger ett uthålligt fiske även för kommande generationer.

Anf. 61 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jan-Olof Larsson är mycket kunnig och engagerad i fiskefrågor, vilket även det här anförandet visade. Jag delar oron för att fiskeresurserna är hårt ansträngda. ICES, Baltiska fiskekommissionen och svenska forskare pekar på överfisket och svartfisket som kanske det största hotet mot fiskeresurserna.

Jan-Olof Larsson nämnde förhandlingarna i Vilnius. Det har framkommit uppgifter om att man där såg mellan fingrarna med att vissa länder bedriver över 50 % mer fiske än man har rätt till.

Vi kristdemokrater har under flera år föreslagit skärpt kontroll och ett införande av *checkpoints* för utländska fiskare som går in på svenskt kustvatten och in på svenskt område och att de alltid ska anmäla sig när de går genom svenskt vatten. Varför håller inte Jan-Olof Larsson och Socialdemokraterna med om att det är en bra metod?

Anf. 62 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag håller helt med om att det är en bra metod. Frågan ligger hos Fiskeriverket. Det är verket som ska besluta om detta ska införas. Det är inte en riksdagsfråga eller en departementsfråga, utan det är verkets uppgift. Men jag håller helt med Sven Gunnar Persson om att *checkpoints* är bra. Det har visat sig vara en mycket bra åtgärd när man har infört sådana i Norge för att kontrollera fisket. Där är vi alltså helt överens.

Anf. 63 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag tyckte att Jan-Olof Larsson slank ur den frågan lite väl lätt genom att hänvisa till en myndighet. Nog kan väl socialdemokraterna i riksdagen ge synpunkter till regeringen om att regeringens myndighet i fråga om detta måste se till att det blir något gjort? Vi kan inte år ut och år in utifrån konstateranden från svenska fiskare, från forskare och från förvaltningsmyndigheter om att det bedrivs ett monumentalt överfiske och ett svartfiske sitta med armarna i kors och hoppas att myndig-

heterna ska göra någonting. Se till att regeringen i regleringsbrev och annat skickar den här signalen till berörda myndigheter.

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Anf. 64 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kan inte på något sätt hålla med Sven Gunnar Persson om att vi sitter med armarna i kors. Är det något som har funnits högt upp på dagordningen så är det just kontrollen ute på havet. Den är oerhört svår. Men det har gjorts många satsningar på det här, och det har bedrivits ett stort samarbete mellan tull, kustbevakning och Fiskeriverket för att lösa dessa frågor. Men jag håller fortfarande med Sven Gunnar Persson om att *checkpoints* nog vore en möjlig väg för att få en bättre kontroll av fisket. Men det kan inte vara så att vi i varje detalj ska gå in och styra verket, utan vi måste ge verket uppdraget att lösa frågan om kontrollen på ett effektivt sätt. Sedan kan vi härifrån riksdagen signalera att vi tycker att det är bra med *checkpoints* och att man borde ta intryck från Norge.

Allmänpolitisk debatt

Miljö- och
jordbruksfrågor

Anf. 65 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Jan-Olof Larsson är den ende socialdemokraten som representerar utskottet och regeringen i fråga om jordbruket. Därför vill jag ställa en fråga.

I regeringsförklaringen står det att Sveriges jordbrukare måste kunna konkurrera på villkor som är likvärdiga dem som gäller för övriga Europa.

Jag kan som exempel nämna en skogsmaskinsförare i Finland. I Sverige kostar dieselskatten ungefär 120 000 kr mer per år än i Finland. Och det gäller före den senaste höjningen som kom en vecka efter regeringsförklaringen. Min fråga är: Vad tänker Socialdemokraterna göra för att uppnå samma konkurrensvillkor?

Anf. 66 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jordbrukspolitiken i sig är inte min starka sida. Men jag får hänvisa lite grann till det resonemang som jag är väl införstådd med och som Åsa Domeij nämnde här tidigare. Vi tänker gå igenom hela paketet när det gäller konkurrensen och vilka avgifter man har inom jordbruket. Jag vet också att dieselskatten har varit en av de ryggsäcksfrågor som vi har utlovat att vi ska lösa. Jag kan bara hänvisa till den översyn som sker nästa år.

Anf. 67 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det svenska jordbruket är inte betjänt av att man tänker. Det svenska jordbruket är betjänt endast av att man handlar och att det händer någonting. Och nu är det bråttom.

Vi går nu in i en avreglering som gör att det svenska jordbruket inom kort kommer att få helt andra konkurrensmöjligheter än tidigare beroende på att direktstöden frikopplas.

Nu hänvisar Jan-Olof Larsson till att man ska tänka under nästa år. Det innebär 2004. Och så kanske de nya reglerna träder i kraft den 1 januari 2005. Då är det alltså skarpt läge, som jag har hört här tidigare. Jag frågar: Är Jan-Olof Larsson beredd att se till att vi får samma kon-

kurrensregler som övriga Europa? Jag ska komma ihåg det svar som lämnas nu för att kunna påminna om det.

Anf. 68 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Det är eftersträvarsvårt inom alla sektorer att vi har lika konkurrensförutsättningar.

Det jag kan säga här är det som statsministern egentligen har gått ut och lovat. Han ska, såvitt jag har förstått, åtgärda den här frågan till 2005, och vi ska ha dessa överläggningar om skatter, avgifter och så vidare inom jordbruket under året.

Det är alltid en avvägning när vi ska lägga fram en budget. I slutändan ska detta gå ihop. Vi från socialdemokratin tycker att det är otroligt viktigt att vi har en budget i balans. Vi vet att det kan finnas olika åsikter om det. Det har vi sett genom åren. Men för oss är det viktigt att det ska gå ihop i slutändan.

Anf. 69 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag har först en snabb kommentar. Jan-Olof Larsson sitter ju i miljö- och jordbruksutskottet i majoritetsställning. Han har en direkt ingång till regeringen, och han borde kunna driva det här med kontroller och *checkpoints* på ett framgångsrikt sätt.

Min fråga, fru talman, handlar om naturvårdsavtal. Jan-Olof Larsson talade mycket väl om förvaltningsplaner vad gäller havet och fisket. Naturvårdsavtal är också någonting som är viktigt. Jag undrar vad Jan-Olof Larsson säger om de frivilliga överenskommelser som innebär att ägaren många gånger kan fortsätta att bruka sin skog eller sin jord på ett varsamt sätt. Vilken är Jan-Olof Larssons uppfattning om det?

Anf. 70 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Det är väl alltid bra om man kan komma överens på en frivillig basis om att vårda skogen och markerna. Det har vi väl inga olika uppfattningar om.

Anf. 71 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag hoppades på att vi inte skulle ha det. Det som ibland ställs på sin spets är mer restriktiva naturreservat och naturvårdsplaner. Ibland ska man ha naturreservat – det är ingen diskussion om den saken eftersom det är så oerhört viktigt att skydda vissa områden. Men med naturvårdsavtal kan man många gånger komma mycket längre.

Anf. 72 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis en avvägning som man måste göra när man ska införa naturvårdsreservat och när man ska göra en överenskommelse. Om man kan nå lika långt med en överenskommelse tycker jag att det är bra.

Anf. 73 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Fru talman! I den politiska kohandeln om makt förra hösten var det många som torskade, inte minst naturresursen i Östersjön – torsken. Efter årtionden av svenskt arbete i framkant står vi i begrepp att radikalt

minska uttag, att få selektiva åtgärder och mycket annat. Efter det som hände var vi många som var oroliga för hur lång tid det skulle ta att återupprätta Sveriges anseende i förhandlingar.

Min fråga är: Hur bedömer Jan-Olof Larsson att det har gått till årets runda? Hur lång tid kommer det att ta tills vi har samma anseende och kan vara lika pådrivande som vi tidigare har varit?

Anf. 74 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tror att vi har haft och har ett mycket gott anseende i förhandlingarna. Vi är mycket trovärdiga i diskussionerna. Det märktes inte minst på det förlängda sommarstopp som vi fick till stånd i våras. Då fick vi med oss Danmark och EU. Bara det tyder på att de tar allvarligt på de här frågorna.

Men det finns också stater inom EU som är oerhört mycket mer beroende än vad Sverige är av den här resursen och som också driver frågorna. Därför är det svårt att få en enighet rakt över. Men jag tror att de allra flesta innerst inne tycker och inser att det här är en hotad resurs, där Sverige har en bra ståndpunkt.

Anf. 75 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Fru talman! En följd av detta är att Östersjötorsk går på lastbil till Danmark och till övriga världen och att skolor i Västerviks kommun till exempel serverar fisk från andra sidan världshaven. Vad görs från rege-
ringshåll för att ändra på detta vad gäller konsumentpolitik och annat?

Anf. 76 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Där är jag och Sverker Thorén helt överens. Det är förskräckligt att man dömer ut lagligt svensk fiskad torsk på marknaden. Det kommer det ena uttalandet efter det andra, från kungen och nedåt. Jag tycker att det är förskräckligt. Det dumpar priset på fisken. Vi exporterar fisk ned till Frankrike och Tyskland och importerar fisk från Australien och hit. Det är totalt vansinnigt. Vi har ett gemensamt ansvar för att gå ut och tala om att torsken är fantastiskt fin föda, att vi ska äta den och att den ska fiskas lagligt.

Regionalpolitik och infrastruktur

Anf. 77 LARS LINDÉN (kd):

Fru talman! Nu ska vi prata regionalpolitik. Vi kan konstatera att regeringen fortfarande inte förmår skapa regional balans i Sverige. Ca 25 % av landets befolkning bor i överhettade områden med brist på bostäder till rimliga priser. I de här områdena är det också brist på arbetsplatser inom vissa sektorer. Det är ofta en stressig tillvaro, stora trafikproblem, flera stora och stökiga skolor och inte sällan olämpliga uppväxtmiljöer för barn och ungdomar. Överhettade områden skapar extra kostnader för samhället – fråga Stockholmspolitikerna! Människorna mår inte alltid så bra i sådana här miljöer. Samtidigt har vi lika stora grupper svenskar som bor i glesbygd och landsbygd med motsatta problem.

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

*Regionalpolitik
och infrastruktur*

Vi kan alltså konstatera att totalt nästan halva Sveriges befolkning bor i områden med obalans. Det är en obalans som kostar samhället pengar och skapar sociala problem.

Fru talman! Hur ser regeringens regionalpolitik ut? Löser den problemen? Nej, det ser snarare ut som om det blir sämre och sämre. Regeringen har de senaste tio åren bara lyckats att få 23 av 88 etableringar av statliga myndigheter att hamna utanför Stockholmsområdet. Det är 26 %. Det är pinsamt dåligt!

I dagarna hör vi om Sveriges Televisions planer på att banta sin verksamhet. Var tänker man banta någonstans? Utanför Stockholm ska det bantas, som vanligt. Det är varken bra ur regionalpolitisk synpunkt eller utifrån SVT:s ambitioner att på ett bra sätt kunna spegla och bevaka vad som händer i hela landet.

Regeringen är passiv och tillåter att statliga myndigheter och företag får agera egoistiskt utan att ta ett övergripande regionalpolitiskt och socialt ansvar. Man finner i dag ett betydligt större regionalpolitiskt engagemang och ansvar hos många av våra privata familjeföretag än från staten som företagsägare.

Fru talman! En viktig fråga när vi talar om regionalpolitik är att påpeka att i stället för kortsiktiga regionalpolitiska bidrag för att få i gång företagsamhet behöver vi i första hand en bättre generell politik för hela landet och i synnerhet en bättre svensk näringslivspolitik för att det ska vara mödan värt att starta och utveckla företag. Företagarna har långa listor på vad som borde förbättras i svensk politik för att tillväxten ska kunna skapas – en tillväxt som skulle vara extra värdefull i glesbygd utan konkurrenssnedvridande sidoeffekter.

Regeringens svar på detta är att man ska ta bort bolagsskatterna. Men kära regering, den punkten har aldrig funnits med på några företags önskelistor! Det finns ett 25-tal andra punkter som är betydligt viktigare om man nu vill ha tillväxt, som ju regeringen säger sig vilja ha.

Fru talman! En annan åtgärd som skulle vara bra ur regionalpolitisk synpunkt vore om kommuner och landsting i högre grad lade ut mer av sin verksamhet på entreprenad. Det skulle betyda mycket för att framför allt kvinnor i glesbygd skulle kunna starta småskalig verksamhet.

Jag vill också påpeka att regeringen gör ett stort misstag när man inte satsar mer på att marknadsföra Sverige som ett unikt turistland. Det är en bransch som är speciellt viktig för lands- och glesbygd och för att skapa regional balans. Det saknas entreprenörer i regeringen som har fingertoppskänsla för lönsamma satsningar. Sveriges turistbransch omsatte förra året 164 miljarder kronor, varav 44 miljarder från utländska besökare. Detta skapar arbete för 126 000 människor i Sverige.

Regeringen är tydligen nöjd med turistbranschens resultat, men här ser vi ännu en gång ett resultat av en misslyckad politik. Branschen skulle kunna vara dubbelt så stor. Sveriges turistbransch omsätter per capita mindre än hälften av EU-snittet. Sverige är alltså ett av de sämsta länderna inom branschen. Beror det på att Sverige inte har någonting att erbjuda? Nej, tvärtom – Sverige har unika och bättre förutsättningar än de flesta länder.

Varför kommer då inte turisterna? Turistbranschen består av många små entreprenörer, där få har råd att satsa på internationell marknadsföring. Detta måste svenska staten ta ansvar för i likhet med vad som görs i

andra länder. Man måste marknadsföra landet Sverige som ett unikt turistland som är värt att besöka. Sedan, när folk blir intresserade av Sverige, kommer de små entreprenörerna in med sin marknadsföring. Men i dag är Sverige näst sämst i EU på att marknadsföra sitt land. Vi satsar bara en tredjedel av vad Norge och Finland satsar per capita.

Kristdemokraterna föreslår i vår budgetmotion en fördubbling från 100 miljoner till 200 miljoner per år för marknadsföringssatsningen. För en entreprenörssjäl som jag är det självklart att vi ska göra den här satsningen. Bara en halv procents ökning av turismen från utlandet skulle ge pengarna tillbaka. 45 % av utländska turisternas konsumtion går nämligen tillbaka till samhället i form av skatter.

En hundra procentig ökning av marknadsföringen skulle inte ge en hundra procentig ökning av utländska turister, men säg försiktigt 50 % på några år. Turistbranschen skulle då öka sin omsättning med 22 miljarder och skapa 17 000 nya arbetstillfällen – många av dessa i glesbygd där de unika turistprojekten finns.

Totalt skulle det här öka turistbranschens totala omsättning i Sverige med 13–14 %. Staten skulle genom den här satsningen få ökade skatteintäkter om ca 10 miljarder, motsvarande tre gånger hela den regionalpolitiska budgeten.

Fru talman! Regeringen pratar om betydelsen av tillväxt. Jag har här och nu på några punkter gett förslag om hur man kan skapa tillväxt. I vår motion i det här ämnet ges ytterligare förslag. Det är nu hög tid att regeringen slutar att prata om tillväxt och i stället börjar leverera tillväxt för att skapa en bättre regional balans i Sverige.

Anf. 78 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! ”Kolonialismen i Norrland är av samma slag som spanjorernas i Sydamerika, fransmännens i Algeriet, britternas i Kenya, ryske tsarens i Centralasien och portugisernas i Angola. Det rör sig om utsugning och storskalig kontroll av ekonomiska värden. Överallt handlar det om naturtillgångar.”

De här orden är inte mina egna. Det var Staffan Heimerson som skrev så här i en krönika i Aftonbladet den 20 september – och det ligger väldigt mycket i hans klarsyn. Norra Sverige är en oerhört naturresursrik region, men av rikedomarna från vattenkraften, skogen och malmen hamnar den övervägande delen på helt andra håll.

Vi norrlänningar har med andra ord förutsättningar för att klara oss själva utan stöd från övriga landet, om vi bara finge tillbaka av de pengar som rasslar in i Ringholms skattkista.

Men hur ska då det gå till? Jo, vi kan lära oss av Norge. Där har man ett fungerande system som innebär att de regioner som producerar vattenkraft får återbäring av det värde som vattenkraften genererar. Där ser man vattenkraften som en resurs med stark lokal tillhörighet.

Herr talman! Om vi skulle göra likadant i Sverige, skulle vi kunna betala tillbaka till exempel 1 öre per kilowattimme. Det skulle innebära många hundra miljoner kronor till de regioner som producerar vattenkraft. Det skulle innebära att exempelvis Ragunda kommun i Jämtlands län, som i dag står på ruinens brant, skulle vara en kommun med mycket god ekonomi. I den kommunen finns det nämligen nio kraftverk.

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Regionalpolitik
och infrastruktur

Skogslänen producerar ca 90 % av den svenska vattenkraften. Om alla riksdagsledamöter skulle tala för detta synsätt och dessutom från alla partier rösta som kommunpolitiker förordar i de regioner som de kommer från, skulle det säkerligen skapa ringar på vattnet, och vi som kämpar för denna rättvisa skulle få positiva svar på sådana motioner som jag och många andra har skrivit sedan lång tid tillbaka.

Herr talman! Norrland och skogslänen över huvud taget är ju också rika på skog, som ger en råvara som är väldigt värdefull för statens finanser. Exportvärdet är över 80 miljarder per år. För att frakta fram skogsråvaran till industrier som ska förädla den behövs det en väl utbyggd infrastruktur. Jag kan faktiskt säga att det är rätt så god tillgång på vägar i skogslänen, men jag kan inte med bästa vilja i världen påstå att det är god standard på dessa vägar.

I riksdagens beslut om infrastruktur säger man att satsningen på bärighet ska gynna näringslivet och framför allt skogsnäringen. Skogslänen bidrar tack vare basindustrierna inom områdena skog, massa och kraft till att förstärka landets BNP och ger med andra ord närande bidrag till statsbudgetens samlade skatteintäkter.

Det är därför inte mer än rätt att staten prioriterar bärighetspengar till de här regionerna. Skogsindustrins största transportbehov finns i Vägverkets Region Mitt, men ytillståndet på de belagda vägarna är där fortfarande sämst i landet. Skogsindustrin har därför problem med att få bra kvalitet på virkesråvara året runt. Man har stora problem med detta under vårens tjälskadeperiod. Följden blir att skogsföretag tvekar till att investera i dessa regioner. En del säger att det är bättre att satsa utomlands. Vi vill inte se sådana effekter som påverkar arbetstillfällena.

Herr talman! I Västernorrland görs för närvarande stora satsningar på att bygga järnväg, nämligen på Botniabanan. Det är mycket positivt för länet eftersom det skapar arbetstillfällen, som så väl behövs. Det är satsningar som vi är väldigt glada över, och det är många miljarder som staten pumpar in i detta bygge.

Men för att det ska bli en hundra procentigt bra satsning behöver vi få möjligheter att bygga bort en del flaskhalsar som ligger ungefär i höjd med ett område mellan Kramfors och Sundsvall, ja egentligen ända ned till Gävle. Vi är väl medvetna om svårigheterna att få staten att lägga ut så många miljarder som behövs för detta. Även övriga delar av landet behöver ju faktiskt pengar till infrastruktur. Men vi som bor i skogslänen har förslag om hur detta ska kunna lösas genom alternativa finansieringar. Efter att ha presenterat de här tankarna för statsrådet Messing vet jag att hon visat ett intresse för dessa lösningar.

Norra Sverige är en tillgång för hela landets ekonomi. Förutom alla de naturresurser som finns där har vi också tillgång till vacker, tyst och lugn natur. Det är en attraktiv del av landet att bo och arbeta i.

Genom bifall till flera av Centerpartiets motioner skulle ekonomin för den norra delen av landet förbättras. Skatteutjämningen i landet skulle också kunna se annorlunda ut. Norrland vill inte vara en koloni till det övriga Sverige utan vi vill ha en god ekonomi i våra kommuner. Vi vill slippa att stå med mössan i hand och be om skatteutjämningspengar och bidrag.

Herr talman! När jag sitter i min riksdagsbänk och lyssnar på debatten hör jag att de flesta ledamöter och även ministrarna talar om behovet av tillväxt för att vi ska kunna värna om välfärden i landet. Jag delar helt den uppfattningen, men det som jag saknar i debatterna, inte minst från regeringshåll, är konkreta förslag om hur villkor för tillväxt kan skapas. Debatten handlar mer om att föra samtal än om att komma med konkreta förslag. Så har det varit i snart ett decennium. Så fort någon företagsledare, näringslivsföreträdare eller politiker kommer med konkreta förslag om hur tillväxt kan skapas och förbättra villkoren, inte minst i glesbygden, blir svaret: Nej, det går inte. Det är inte rätt väg att gå.

Det må vara att vissa tycker att våra förslag inte är rätt väg att gå, men kom då själva med bättre konkreta förslag och se till att de genomförs! Under de drygt fem år som jag har varit i Sveriges riksdag har jag till leda hört talet om att hela landet ska leva. Det har alltid stannat vid vackra ord men har inte lett till några konkreta förslag. Vi kan inte fortsätta så här. Nu behövs skarpa förslag, som gör att vi får fler företag och fler arbetstillfällen i hela landet.

Vi kristdemokrater är övertygade om att kreativiteten finns ute i landet, men regeringen är handlingsförlamad och saknar kraft att ge kreativa människor de rätta förutsättningarna. Kristdemokraterna har konkreta förslag för att skapa tillväxt i hela landet.

Herr talman! Regeringens regionalpolitik har gått i stå. Alltför många beslut i regering och riksdag har under senare år kraftigt försämrat levnadsvillkoren på landsbygden. Låt mig bara nämna en kommun i Norrbotten, Pajala kommun, vars ekonomi har blivit så katastrofal att man nu måste låna till de anställdas löner. Pajala kommun leds av en socialdemokratisk majoritet.

I avsaknad av en konstruktiv regionalpolitik fortsätter regeringen och dess stödpartier att driva medborgarna och landets kommuner och landsting till ruinens brant. Alltför uppgifter åläggs kommuner och landsting utan finansiering.

Regeringen höjer energiskatten för miljöns skull säger man. Men tillstå att det är oerhört svårt för befolkningen i Norrbottens inland, med deras kalla klimat, att förstå att deras energiskatt måste höjas med 1 500–2 000 kr per år för miljöns skull samtidigt som de bara får tillbaka ca 200 kr i inkomstskattesänkning per år.

Herr talman! Det är inte mer bidrag som löser Norrbottens problem. Knappast någon i Norrbotten ropar längre efter mer bidrag eller allmosor. Detta naturresursrika län med sin skog, malm och vattenkraft, näringar som byggt upp välfärden i Sverige under årtionden, frågar i stället efter bättre villkor och förutsättningar för företagen, för jord- och skogsbruk och för de enskilda människorna ute på landsbygden att leva. Det behövs förutsättningar som gör det möjligt för oss att konkurrera på lika villkor såväl inom landet som med våra grannländer.

En rad beslut har under senare tid undergrävt Norrbottens möjligheter att utvecklas i rätt riktning. Jag vill bara nämna några områden där staten, om man vill, har möjlighet att påverka.

Herr talman! Jag tänker för det första på avvecklingen av Centrala studiestödsnämndens lokalkontor i Luleå. Det är ett beslut som sannolikt innebär att utbetalningarna av studiemedel till studenterna vid Luleå

universitet försenas, och det kan få till följd att universitetet får allt svårare att rekrytera studenter.

För det andra tänker jag på de kraftiga nedskärningar som Tullverket planerar göra i Haparanda och Luleå. I Haparanda kapas 65 % av verksamheten bort. I Luleå försvinner tullen helt. Det finns stor risk att otillåten införsel av vapen, narkotika och annat smuggelgods kommer att öka.

För det tredje är polisbristen i Norrbotten akut. Medborgargarden tar lagen i egna händer. Sjöpolisens verksamhet ska upphöra. Skärgårdsbefolkningen kommer att förlora sin rätt till grundtrygghet.

För det fjärde föreslår SVT att man ska upphöra att producera program i Luleå. Den enda produktion som blir kvar är nyhetsprogram och minoritetsprogram. Det är kanske ett försök av SVT att osynliggöra och marginalisera oss i Norrbotten. Kanske är det viktigare för SVT att spegla Norrbotten från ett sydligare perspektiv.

Herr talman! Det pågår en systematisk avveckling av Norrbotten. Det är dags för regeringen att börja ta sitt ansvar. Kristdemokraterna har idéerna. Det vore klädsamt om regeringen någon gång började lyssna. Vi hjälper er gärna upp från de gamla invanda hjulspåren. Vår hand är utsträckt. Fatta den! Sverige behöver en ny och bättre regionalpolitik.

Min uppmaning till regeringen är: Våga utreda återföring av vattenkraftsvinsterna och en differentiering av drivmedelsskatterna! Våga satsa på vägar och järnvägar! Våga ge bättre förutsättningar för tillväxt genom bättre investerings- och företagarklimat! Våga sänka arbetsgivaravgifterna för mindre företag! Våga ge bättre villkor för jord- och skogsbruksnäringen genom att sänka dieselskatten! Våga avveckla den statliga fastighetsskatten och införa en kommunal fastighetsavgift! Det är en åtgärd som skulle förbättra kommunernas ekonomi. Våga pröva en ny regionalpolitik! Sluta passa! Våga! Våga!

Anf. 80 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Herr talman! Som rubrik på mitt regionalpolitiska anförande har jag satt: Dalsland behöver en bättre infrastruktur.

Herr talman! Dalsland är en utsatt del av Sverige och består till stor del av glesbygd. Under en följd av år har landskapet drabbats av en minskning av antalet arbetstillfällen med befolkningsminskning som följd. För att trenden ska vända krävs ett blomstrande näringsliv. En förutsättning för det är en god infrastruktur. Det har dessvärre inte Dalsland.

Främst är det nödvändigt att rusta upp Dalslands vägnät om näringslivet ska kunna utvecklas och avfolkningen stoppas. Ingen del av landet har så stor andel tjälavstängd väg i procent av den totala väglängden som Dalsland. Enligt Vägverket stängs under tjällossningsperioden årligen ca 70 mil eller nästan 50 % av vägnätet i Dalsland för fordon vars bruttovikt överstiger 12 ton. Det innebär stora problem för näringslivet, och inte minst för skogsbruket, såväl inom sågverksindustrin som massaindustrin.

Västra Skogsägarna framhåller att utvecklingen inom skogsnäringen under de senaste åren har inneburit en kraftig rationalisering för att aktivt möta den pågående globaliseringen av näringen. Rationaliseringen har främst gått ut på att höja kvalitetskraven på råvaran genom krav på färskt nyavverkat virke och samtidigt minska kapitalkostnaderna genom att

hålla små lager vid industrin och kräva *just-in-time*-leveranser från skogen.

För att det ska vara möjligt att klara den utvecklingen och den globala konkurrensen är det nödvändigt med ett bärkraftigt vägnät som är tillgängligt under hela året. Men som det är nu, då råvarorna inte kan levereras i tillräcklig omfattning, tvingas sågverken lägga upp stora lager med kvalitetsförluster på virket och ökade lagerkostnader som följd. För Dalslands del kan dessa merkostnader årligen uppgå till 20 miljoner kronor.

Även för andra delar av näringslivet samt för pendlings- och arbetsresor, kollektivtrafik och skolbussar, veterinärer, räddningstjänst, posten, handikappomsorg och hemtjänst med flera är den begränsade framkomligheten under tjällossningen mycket kostnadskrävande och besvärande.

Som ett första steg i ett långsiktigt åtgärdsprogram har Vägverket Region Väst i samarbete med näringslivet, kommuner samt en stor allmänhet pekat ut de mest vitala stråken som bör tjälsäkras för att på så sätt skapa ett så kallat robust stråkvägnät. Dessa robusta stråk utgör 40 % av det avstängda vägnätet och ska utgöra de viktigaste förbindelse- och utfartsvägarna för den tunga trafiken. Åtgärderna för att tjälsäkra dessa vägar har kostnadsberäknats till ca 250 miljoner kronor. Till det kommer ca 60 miljoner för att åtgärda länsväg 172 som kan sägas vara inre Dalslands pulsåder. Vägverket menar att en realistisk genomförandetid skulle kunna vara fem år under perioden 2004–2008.

Herr talman! Vägförhållandena i Dalsland skulle förändras till det bättre om vi kristdemokrater fick gehör för vår politik. Vi vill nämligen för de närmaste tre åren satsa 2,25 miljarder kronor mer än regeringen till nya vägar och bättre underhåll. De pengarna räcker till att börja åtgärda problemen i Dalsland.

Dalsland har en mycket hög potential när det gäller turism. Landskapets rika och varierade natur erbjuder utmärkta möjligheter att utveckla turismen, men en förutsättning för det är bättre vägar. Även på detta område skulle Dalsland må bra av kristdemokratisk politik. Förutom att vi snabbare än regeringen skulle börja åtgärda de bristfälliga vägarna har vi nämligen i vår budget för nästa år anslagit 100 miljoner kronor till marknadsföring av Sverige som turistland. Vid fördelningen av dessa pengar över landet skulle ca 1 miljon kronor kunna tillfalla Dalsland.

Herr talman! Den redan bristfälliga infrastrukturen i Dalsland med bland annat vägar av undermålig kvalitet risker nu att ytterligare försämrars eftersom tågstoppen i Dals Ed på sträckan Göteborg–Oslo, de enda stoppen i Dalsland, planeras att upphöra trots ett tillräckligt stort resandeunderlag. Dals Ed i hjärtat av Dalsland har en betydande turistpotential och, som en följd av det, en turistlinje med riksintag på ortens gymnasium. Vidare finns där flera större företag dit folk pendlar. Ett slopande av tågstoppen kommer att ytterligare försämra Dalslands möjligheter att hävda sig. Trafiken på banan Göteborg–Oslo utförs av det norsk–svenska bolaget Linx i vilket statliga SJ är delägare. Trafiken på Dals Ed är en del av den interregionala persontrafiken på stomnätet.

På min fråga till statsrådet Ulrica Messing om de hotade tågstoppen i Dals Ed svarade hon den 16 september att staten självfallet har ett ansvar för en tillfredsställande interregional persontransportförsörjning som bland annat sker genom Rikstrafiken som har till uppgift att samordna

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Regionalpolitik
och infrastruktur

och utveckla den interregionala persontrafiken. Statsrådet Messing tillade också att i Rikstrafikens uppgifter ingår även att upphandla interregional persontrafik som är företagsekonomiskt olönsam men transportpolitiskt motiverad.

Herr talman! Undersökningar visar att tågtrafiken på Dals Ed ej är olönsam. Dessutom är den här interregionala persontrafiken transportpolitiskt väl motiverad, varför statsrådet Messing, enligt egen utsago, självfallet har det yttersta ansvaret för en tillfredsställande interregional persontransportförsörjning. Nu måste statsrådet Ulrica Messing leva upp till det ansvaret.

Sammanfattningsvis kan konstateras att om slopande av tågstoppen blir verklighet samtidigt som inget görs åt det dåliga vägnätet i Dalsland kommer det att få en ännu mer hämmande effekt på näringslivsutvecklingen med risk för fortsatt avfolkning av landskapet som följd.

Anf. 81 TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Kulturpolitik är rubriken på den här delen av den allmänpolitiska debatten. Kultur är ett mycket mångfacetterat politikområde. Jag ska därför koncentrera mitt anförande till några speciella delar av detta.

Låt mig börja med den svenska mediepolitiken. Den moderata uppfattningen är att denna ska präglas av mångfald, kulturell vitalitet och en öppenhet gentemot framväxten av nya medier i Sverige. Men på punkt efter punkt kan vi konstatera att vår linje uppenbarligen inte har något stöd i den nuvarande regeringen. Det frånvarande statsrådet Marita Ulvskog, som tydligen bestämt sig för att inte delta i dagens debatt, har de senaste veckorna stått i fokus i det debacle som drabbat Sveriges Televisions ekonomi.

Vi menar att kärnuppdraget för SVT borde vara att spegla hela landet och dess kulturliv. I synnerhet vad gäller *public service*-uppdragets kärna är emellertid i dag situationen i dag radikalt annorlunda. Ta bara den klassiska dokumentären som ett exempel. På ett år har 20 timmar försvunnit i TV-tablåerna på bästa sändningstid. Från att tidigare har sänt 52 veckor under året har nu den svenska dokumentärfilmen bara sändningstid tio veckor på våren och tio veckor på hösten. Onsdagar kl. 20.00, mina vänner, är den enda tid som nu står till förfogande för något som faktiskt borde vara en kärnverksamhet för Sveriges Television.

Jämför detta med den inriktning som vi sett under senare år. Sveriges Television konkurrerar med TV 3 och TV 4 i dokusåpabranschen och framställer produkter som inte har ett dugg med huvuduppdraget att göra. Sveriges Televisions uppgift är, precis som vad gäller all annan offentligt finansierad kulturproduktion, att hantera sådant som inte är kommersiellt bärkraftigt. Det ligger i sakens natur att *public service*-uppdraget måste prövas i ljuset av vad andra aktörer på mediemarknaden kan erbjuda. Faktum är att det kanske till och med är så att den nuvarande leverantören inte alls ska vara Sveriges Television.

Den nuvarande utvecklingen gör det nödvändigt att ompröva vad som över huvud taget ska vara *public service*-uppdragets framtid i Sverige. Därför inbjuder Moderaterna härmed regeringen till att vidga den utred-

ning som redan är tillsatt som en enmansutredning till att omfatta samtliga partier i riksdagen. Vi vill se en bred parlamentariskt sammansatt utredning som kan studera vad *public service* ska innebära på 2000-talet och i vilka former den egentligen ska bedrivas i Sverige. Vi hoppas att fler partier i den här kammaren är beredda att hörsamma den begäran.

Herr talman! Kulturpolitiken i Sverige får ytterst sin tyngdpunkt i våra kulturinstitutioner. Dessa strukturer är nödvändiga för att skapa och bibehålla den kunskap och den autonomi som är en förutsättning för ett allsidigt kulturutbud. Här liksom överallt annars gäller samma princip som i övrigt. Institutionerna ska erbjuda ett ramverk för sådant som inte kan tillgodoses på en marknad. Däremot är det uteslutet att låta skattefinansierade produktioner konkurrera med och i vissa fall till och med slå ut sådan god produktion som förekommer i privat regi. Det offentliga uppdraget måste alltid vara avgränsat.

Det gör också att vissa kulturformer och institutioner är viktigare att slå vakt om än andra helt enkelt därför att deras bärkraft är betydelsefull. Vi moderater vill exempelvis se extra resurser till Malmö Opera och Göteborgsoperan. Vi satsar i vårt förslag till årets budget sammanlagt 20 miljoner, 8 miljoner till Malmö och 12 miljoner till Göteborg, för att upprätthålla och utveckla dessa institutioner. I fråga om Malmö vill vi också se en specifik utveckling av den mycket framgångsrika barnopera-verksamhet som i dag bedrivs. Vi hoppas naturligtvis på en uppslutning kring förslaget i kulturutskottet och också från kulturministern och Kulturdepartementet.

Avslutningsvis skulle jag vilja kommentera den del av kulturpolitiken som oftast blir bortglömd, nämligen den enskilde kulturskaparens villkor. Det har alltid fascinerat mig personligen att de människor som viger sitt liv åt att ägna sig åt kulturverksamhet i egen regi så sällan kallar sig för småföretagare trots att de lever som småföretagare, beskattas som småföretagare och också lever under exakt samma regler som småföretagare vad gäller sjukpenning och pensionering.

Vi måste ändra på sådana principer som i dag förvandlar konstnärer till ofrivilliga bidragstagare och som förhindrar människor att kunna leva på sin egen lön. Vi moderater vill ha ett höjt grundavdrag, en enhetlig momssats och rätt för företag att kunna göra avdrag för inköp av konst. Vi behöver angelägna förändringar av sjukpenningssystemet, socialförsäkringarna och pensionssystemet. Det är våra höga skatter som i dag gör att den potential som finns i konstnärskollektivet helt enkelt inte kommer till sin rätt.

Den moderata synen är att du alltid ska kunna hugga i sten, måla i olja eller syssla med allt från grafik till danskonst utan att ständigt känna att du lever på ett undantag från det övriga samhället.

Anf. 82 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Herr talman! Många av de saker som Tobias Billström tar upp här håller jag med om. Det gäller inte minst villkoren för konstnärerna. Där tror jag att vi kommer att kunna komma överens i utskottet tillsammans – Centerpartiet, Moderaterna och flera andra.

Jag har en fråga som gäller *public service*. Jag tycker precis som Tobias Billström att det är viktigt med hög kvalitet och att dokumentärerna saknas i större utsträckning i dagens *public service*-kanaler. Men sedan

att de program som inte är kommersiellt bärkraftiga bör inte *public service* syssla med. Jag antar att program av typen Robinson finns med där.

Jag funderar då i de här banorna. Det finns människor runtom i landet som kanske bara har Kanal 1 och TV 2 och inte har kommersiell TV som också har behov av att få den lättare genren. Hur ser Tobias Billström på den problematiken?

Anf. 83 TOBIAS BILLSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Vad jag sade var att de saker som inte är kommersiellt bärkraftiga är precis det som *public service* ska ägna sig åt. Det är den tydliga avgränsningen. I dag har vi en situation där resurser inom SVT avdelas för att sköta sådant som faktiskt i dag hanteras alldeles utmärkt på den allmänna marknaden i form av TV 4 och TV 3.

Jag håller naturligtvis med Birgitta Sellén att det i förlängningen är så att de tekniska landvinningarna måste utnyttjas så att även människor som bor i avlägsna delar av Sverige får tillgång till det som vi i dag kallar för lättare program. Men att försöka missbruka, vilket jag tycker att man kan tala om i det här fallet, *public service*-uppdraget på ett sådant sätt att man i dag frångår det som är kärnverksamheter – dokumentärer, bra kulturprogram och en nyhetsbevakning som håller hög klass – tycker jag är fel.

Jag tycker inte att man kan tala om att SVT i dag följer de strukturer som har givits i *public service*-uppdraget.

Anf. 84 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Herr talman! Jag upptäckte att jag sade ett inte i mitt förra inlägg som inte skulle ha varit med och som du rättade till, och det är helt rätt.

Jag har en annan fråga som gäller *public service* och som skulle vara intressant att få svar på. I dagarna är SVT ute i blåsväder när man talar om att allmänproduktion ska dras bort från väldigt många av de ställen där den produceras i dag.

Jag skulle vilja veta hur Moderaterna ser på den frågan. Är det rätt att man i större utsträckning ska producera program i storstäder?

Anf. 85 TOBIAS BILLSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis en grannlaga uppgift att diskutera var produktionen ska äga rum. Jag är inte så säker på att det just är Sveriges riksdag som sköter den fördelningen bäst. Jag har lyssnat på en del av de talare som har uppträtt här tidigare i dag i talarstolen och kritiserat förändringarna. Jag tycker inte att det är själva kärnan.

Det viktiga som vi måste ifrågasätta och diskutera är vad som sker när SVT väljer att frånga det *public service*-uppdrag som riksdagen de facto har givit. Vår uppgift är att sätta upp mål för verksamheten och naturligtvis också anslå medel. Om SVT sedan väljer en helt annan linje måste vi kritisera den.

Vi har inbjudit alla partier i den här kammaren till den breda utredning vi vill se där man ska diskutera *public service*-uppdraget. Jag är helt övertygad om att Centerpartiet kommer att komma med kloka synpunkter om utredningen får lov att komma till stånd och det även om programproduktionsdelen.

Herr talman! I en tid av angrepp på demokratin är jag överraskad, ja till och med djupt besviken över att man från regeringshåll inte kan se kulturen som ett viktigt instrument i kampen för demokratin.

I regeringsförklaringen fanns inte ordet kultur ens nämnt, och jag tycker att det visar en hel del. Jag är besviken eftersom jag trodde att liberaler och socialdemokrater hade en värdegemenskap i detta. Men uppenbarligen har kulturen fått ge vika för en mängd andra områden som togs upp i förklaringen.

Inte heller i Bosse Ringholms anförande i samband med budgetpropositionen fanns ordet kultur med, men det var, herr talman, uppriktigt sagt inte lika överraskande. Fast egentligen borde det ha funnits med, eftersom den debatten i så hög grad handlade om tillväxt. Jag ska återkomma till det.

I mina ögon har alltså kulturen en mycket viktig roll för demokratin. Här finns mötena mellan människor på många olika sätt, antingen det är i form av studiecirklar eller gemensamma upplevelser av teater, musik, dans med mera. Ta bildningen före eurovalet då 125 000 människor gick i studiecirklar. Ta amatörteatern, som engagerar så många på lokalt plan. Ta Kulturnatta i Bergsjön i Göteborg. Titta på all litteratur, på bibliotekens roll och se på vikten av yttrandefriheten. På många sätt samverkar dessa områden till att stärka demokratin, och det verkar inte vara värt ett ord från stats- och finansministrarna.

Bildning är ett omfattande begrepp som innehåller så mycket positivt, och vi måste gemensamt, med alla krafter, jobba för att stärka och utveckla den.

Så till kulturen som tillväxtfaktor. Det blir allt tydligare och det är alltför många kommuner som inser vikten av att ha en aktiv kulturpolitik. Det glädde mig väldigt mycket när jag läste Hallandsposten i förrgår som på sin huvudledare hade rubriken "Satsa på kulturen i Hylte". Hylte är ett litet brukssamhälle med 5 000 invånare i Hallands inland. De skriver i tidningen om vikten av att invånarna i brukssamhället ska kunna se film och teater, att det ska finnas ett ekonomiskt engagemang i konstnärssbyn i Rydöbruk. De talar om vikten av bibliotek och kulturskola. Detta gör samhället mer attraktivt, och det behövs även i Hallands inland.

Vi har så många andra lyckade exempel på platser där det redan har gått bra. Ta Hultsfred som, förutom rockfestivalen, tagit till sig högskoleutbildning i *music management* i samarbete med högskolan i Kalmar, i *music engineering*, som är en utbildning i digital produktion och distribution av musik, kvalificerad yrkesutbildning för den som vill arbeta inom turism- och upplevelsenäringen och evenemangsproducentutbildning vid folkhögskolan. Allt detta och lite därtill har gjort och gör att Hultsfred nu är ett namn på kartan.

Jag skulle kunna räkna upp ett antal ytterligare platser i Sverige där kulturen har betytt oerhört mycket indirekt och direkt. Därför tycker jag att den hade varit värd några ord även i Bosse Ringholms anförande här för en tid sedan.

Det finns en annan aspekt också och det är kulturens inverkan på hälsan. Folkpartiets kulturmotion i år, avsnittet om kultur och hälsa, inleds med orden: Vi behöver sjukvård för att överleva, men kulturen har vi för

att det ska vara någon mening att överleva. Jag har använt den sentensen här i talarstolen förr, men det gör den ju inte sämre.

Nu tycker jag mig skönja att det händer alltmer på det här området. Häromdagen ordnades en nationell folkhälsokonferens i Haninge i två dagar under rubriken "Kultur för hälsa". Tyvärr hade jag inte möjlighet att vara där, men de skulle ta upp frågor som forskningsnytt och ge praktiska exempel på kultur som arbetsmetod för hälsa och integration. Den 4–5 december blir det en konferens i Uppsala, en länskonferens, om sambandet mellan kultur och hälsa. Där finns rubriker som "Kultur är hjärnans motion", "Kultur är friskvård", "Kulturkonsumenter lever längre" – det ni! – "Kultur motverkar stress" – det är något som vi kanske skulle behöva här – "Kultur ökar empatin" och "Kultur motverkar demens".

Är det någon som behöver fler övertygande argument för att vi behöver en alltmer aktiv kulturpolitik ute i hela landet?

I det läget blir man minst sagt överraskad av att regeringen, om man har 90 miljoner kronor för ytterligare kultursatsningar, anser att det bästa är att införa fri entré till statliga museer, i huvudsak Stockholmsbaserade. Vad innebär detta? Jo, en snedvriden konkurrenssituation som leder till att andra, icke statliga museer, får svårare att attrahera publik, eftersom de måste ta ut en entré för att kunna upprätthålla verksamheten, trots stora ideella insatser. Det gäller regionala, lokala och privata museer.

Det viktiga för oss i Folkpartiet är att barn och ungdom får en god introduktion till kulturen, för de är framtidens kulturarbetare och användare av kultur. Det är på barnen man ska satsa också utanför Stockholm, och det gör man inte med den enda kulturreform som kulturministern tydligen lyckades få igenom.

Nu finns tyvärr ingen kulturminister här, så jag får väl ta om en del av det jag har sagt den 8 december, för då utgår jag från att det finns företrädare för regeringen i närheten som kan ta ordet kultur i sin mun.

Anf. 87 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Även jag noterar frånvaron av statsrådet i denna debatt som jag tycker är viktig. Jag kan inte ikläda mig hennes kläder, men jag kan ändå ställa några frågor, trots att Lennart Kollmats och jag tillhör samma parti, eftersom den allmänpolitiska debatten är ett centralt forum för diskussion.

Jag skulle vilja ställa några frågor eftersom kulturutskottets ordförande nämnde Hultsfred. Hur ser kulturutskottets ordförande på kulturen som en besöksstimulerande och upplevelsestimulerande del i det svenska samhället? Jag tror för min del att sådana företeelser som Drottningholmsteatern, musikindustrin och vad det nu kan vara är mycket lockande företeelser för att få människor att komma till vårt land. Vi har väldigt mycket att bjuda på i det här avseendet.

Anf. 88 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! Det skulle vara spännande att se Gunnar Andrén ikläda sig Marita Ulvskogs kläder.

När Gunnar Andrén läser Folkpartiets kulturmotion kommer han att se att vi tar upp väldigt mycket av det här. Inte bara där utan även i vår finansmotion har vi numera ett avsnitt om kulturen som tillväxtområde.

Den betyder väldigt mycket för det jag har tagit upp här, demokratin och så vidare, men den betyder självfallet en hel del för turismen också, inte minst för internturismen i Sverige, men också den turism som kommer hit från utlandet.

Som jag sade är det inte bara Hultsfred. Det finns många ställen som har bra kulturevenemang som drar mycket folk. Jag kan bara nämna det jag ser själv utmed Hallandskusten, hur mycket folk det drar när Roxette kommer i gång och när de sedan åker vidare i landet. Det är också kultur. Men det finns också sådant som Visfestivalen i Västervik som genomfördes för 38:e året, tror jag.

Anf. 89 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Hur ska vi kunna få ett friskare Sverige? Ett av vår tids största problem är ohälsan som tar sig uttryck i ökade långtidssjukskrivningar, korttidsfrånvaro från jobbet och långa rehabiliteringsprocesser. Både det förebyggande folkhälsoarbetet och sjukvården behöver ses över, och alla goda krafter behöver samverka för att vi och samhället ska må bättre. I detta anförande vill jag lyfta fram kulturens stora betydelse för hälsa och ett bättre liv trots sjukdom. Jag gör det utifrån egna erfarenheter i mitt yrke som präst men vill även påminna om Folkhälsokommittén som skrev: Deltagande i kulturlivet och god hälsa följs åt oberoende av tidigare kulturvanor.

Jag tror att vi behöver en uppvärdering av kulturens roll för människors välbefinnande. Det är tyvärr så att kulturen ofta har låg prioritet på den politiska agendan. Men om vi lyckas få fram kulturens betydelse för att minska ohälsotalet borde det hjälpa till att höja kulturens status. Då säger någon: Vi har nog med den medicinska vården – den kostar alldeles för mycket. Ska vi nu behöva satsa mer på kulturen? Ja, självklart ska vi det.

Det handlar om att prioritera och omfördela. Under svåra förhållanden behövs kulturen ännu mer som en lisa för själen. Det har visat sig i historien förr och nu att när vi har det svårt söker vi oss inåt efter andra värderingar som kan ge oss mer av värme, förundran, nyfikenhet och gemenskap och därmed förgylla vardagen. Kontakten med konst, musik, teater, litteratur och de andra sköna konsterna känns extra värdefull och ger oss bättre livskvalitet.

Herr talman! Centerpartiet anser att kulturen är en viktig bestämningssfaktor för folkhälsan och att kulturen kan ge ett värdefullt bidrag till både läkningsprocessen och livskvaliteten hos vårdtagarna. Därför vill vi att satsningar på kultur inom vården ska uppmuntras och stödjas.

Vi har under flera år motionerat om att fler TV-program ska textas – TV är också kultur – för att öka tillgängligheten för våra döva och hörselskadade. Vi får stöd i detta från Kristdemokraterna, och lokala miljöpartister i Skåne har lovat att påverka sina partivänner i Stockholm att verka i denna riktning. Härmed inbjuds de andra partierna att hänga med på vårt förslag.

Låt mig nu ta fram några exempel från dagens Sverige där kulturen har haft stor betydelse inom sjukvården. Jag ser framför mig studiecirkeln på sjukhemmet där man är samlad kring ämnet ”Minns du?”. Ledaren spelar en skiva från 40-talet. En deltagare ler igenkännande. En annan stampar takten. Någon passar på att ta en dans med ledaren. En an-

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kultur

nan gång är gruppen på besök i ortens hembygdsmuseum. Två rullstolsbundna äldre män sitter och halvsover medan guiden berättar om föremålen. Men så händer något. När de kommer in i rummet med den tjärdoftande båten tittar männen upp och vill berätta om fisket förr i tiden. Ett annat exempel är kvinnan som varit sjukskriven för utbrändhet under snart ett år. Vila och medicinering har inte hjälpt. Men så får hon kontakt med den lokala amatörteatergruppen. Hon får självkänslan tillbaka, känner sig behövd och värdefull, och efter en tid har hon börjat arbeta halvtid och siktar på att snart jobba heltid igen.

Så går jag till ett exempel från de större sammanhangen. Stockholm läns landsting bedriver tillsammans med Läns museet och Karolinska Institutet ett femårigt forskningsprogram, "Kultur i vården och vården som kultur", som syftar till att stödja kulturens betydelse för omsorgen om patienterna. Forskningen kommer bland annat att fokusera på hur olika former av kulturell verksamhet ger effekter på patienters hälsa, kreativitet och infektionsresistens. Denna forskning lär ha rönt uppmärksamhet utomlands och har bidragit till ett ökat intresse för att starta lokala projekt på andra platser i Sverige.

Herr talman! Det är oerhört viktigt att sätta i gång ett landsomfattande folkhälsoarbete där kulturen kan spela en viktig roll. Genom åren har vi sett en rad kulturprojekt där man har lyckats vända en negativ spiral till en positiv utveckling för människor i olika kriser och skeden av livet. Nu är det dags att bättre uppmärksamma, utvärdera och dra lärdom av de insatserna. Kulturverksamhet vill hjälpa till att skapa mening i tillvaron. Vi behöver alla mer kulturell stimulans för att må bättre. Därför behöver Sveriges riksdag och regering göra mycket för att det egentligen självklara sambandet mellan kultur och hälsa framöver ska få en mer framskjuten plats på den politiska rankinglistan.

Anf. 90 BIRGITTA SELÉN (c) replik:

Herr talman! Det har talats mycket om hälsa. Det är aktuellt i dagarna. Kulturens roll har flera varit inne på.

Inom kulturens ansvarsområde finns också idrotten. Lars-Ivar Ericson pratar här om det självklara sambandet mellan kultur och hälsa, men hur ser det självklara sambandet ut mellan idrott och hälsa? Jag undrar om Lars-Ivar Ericson har några tankar om det.

Anf. 91 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Eftersom jag själv är aktiv idrottsman och numera motionerar efter en aktiv karriär, ser jag naturligtvis sambandet där också. Ju mer vi rör på oss desto bättre mår vi. Naturligtvis har idrotten en oerhört stor betydelse, inte minst i dagens Sverige med så många välbefinnadssjukdomar. Inte minst gäller detta det uppväxande släktet. Barn rör sig alldeles för lite och äter fel kost. Därför tror jag att idrotten kan ha mycket stor betydelse för att vi ska må bättre på alla sätt i olika åldrar.

Anf. 92 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Så har vi då kommit till det allra sista anförandet i denna tredagarsdebatt. Alla de andra anförandena har ägnats åt statens utgifter. Jag tänkte därför, eftersom jag sitter i skatteutskottet, ta tillfället i akt, även om tiden är kort, att tala om alla skatter.

Den stora frågan är: Har vi råd med alla dessa skatter?

Jag vill börja med att tillägna den svenska skattepolitiken en liten dagsvers av den mångårige DN-skribenten H, närmare bestämt Alf Henrikson. Han var en lysande skribent som jag råkade lära känna när jag var chefredaktör för Pressens Tidning. Så här skrev Alf Henrikson – kanske var det inte bara till skattepolitiken han dedicerade orden:

Det var som det var
tills det blev som det blev.
Det blir som det blir
när det är som det är.
Det är som det är
tills det blir som det blir.
Faran är att det blir som det var.

Herr talman! Den svenska skattepolitiken behöver genomgå radikala förändringar för att klara det mål den ska vara medel för, det vill säga att stimulera ekonomisk tillväxt under hänsynstagande till god ekologisk balans så att vår välfärd kan säkras och utvecklas.

Det gör den inte i dag. Skattepolitiken motverkar i själva verket ekonomisk tillväxt på en rad områden. Vi har en – lite drastiskt uttryckt – förtorkad bokföringsmässig skattepolitik.

Vi befinner oss nu åratals och miltals från den framåtsyftande skattepolitik som Folkpartiet och Socialdemokraterna i början av 1990-talet gemensamt tog ansvar för. Det var ganska jobbigt. Det var många som kritiserade den uppgörelsen. Men hur många vill i dag återgå till det tidigare perversa skattesystemet? Problemet är att Socialdemokraterna under tolv år har misskött hela denna politik.

Sverige är ett rikt land, men så rikt är det inte – eller svenskarna – att de svenska företagen, företagarna och de anställda, förmår producera den mängd tjänster och varor som utgör grunden för beskattningen. Tiden räcker inte till för att gå igenom alla de problem som finns, men det grundläggande problemet är tudelat i svensk skattepolitik.

För det första är det bristen på förändring och anpassning till en förändrad verklighet. För det andra är det minskningen av antalet arbetade och därmed beskattade timmar.

Det sistnämnda skulle kräva en längre utläggning, men vi kan konstatera att även om sysselsättningen statistiskt skulle gå upp är det det motsatta gäller. Antalet beskattade timmar i vårt land håller sakta men säkert på att gå ned. Det är det avgörande för vår egen välfärd. Vi måste arbeta mera. Även om vi effektiviserar och gör en massa andra saker är arbetet grunden.

Herr talman! Minutvalsens blir inte mer njutbar för att den spelas snabbare!

Allmänpolitisk debatt

Ekonomi och skatter

Hela Sverige måste leva. Ofta frammanas motsättningar mellan vår huvudstad och resten av landet. Jag har bott 33 år utanför Stockholm och 24 år i Stockholm. Jag har erfarenhet från båda delarna. Jag är helt övertygad om att detta är en helt felaktig motsättning, men att vi dessvärre nu ser att hela Sverige blir lidande av att Stockholm är på väg in i mycket stora svårigheter.

Vi måste få fart på Stockholmsregionens ekonomiska utveckling igen. Stockholm håller nu på att skattas till döds.

Vi ser hur landstingsskatten enligt ett förslag ska höjas med ytterligare 35 öre för 2004 efter förra årets stora skattehöjning på 1:40 kr, som gjorde att landstingsskatten i Stockholms län redan är landets högsta, 11:62 kr, och nu kommer att bli nästan 12 kr. Vi ser ett inkomstutjämningsystem som leder till att Stockholms läns landsting under en fyraårsperiod kommer att skicka ut 22 miljarder kronor. Vi behöver ett inkomstutjämningsystem, men det här inkomstutjämningsystemet är ett beskattningssystem till döds. Månadsavgiften på SL-kortet kommer att höjas med 50 %, från 500 kr till 750 kr. De trängselavgifter som ska införas brukar jag kalla Perssonpengar, därför att de utgör priset för att statsministern ska få sitta kvar som statsminister med Miljöpartiets nåd.

Vi har här redan landets högsta fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och boendekostnader. Det verkliga bekymret för de mest lågavlönade är att matpriserna är landets högsta. Vi har inte längre skatt efter bärkraft. Fastighetsskatten är inte skatt efter bärkraft. Förmögenhetsskatten är inte skatt efter bärkraft. Trängselavgifterna kommer hårdast att drabba ensamstående lågavlönade mammor som måste ha bilen för att klara barn och försörjning. Direktörer och vi riksdagsmän kommer i alla fall att klara oss, som har det ganska välbeställt. Det är andra det är synd om.

Sverige är rikt, och många stockholmare tjänar bra. Men så rika är inte våra invånare att de har råd med denna skattepolitik.

En av de mest groteska sakerna i vårt svenska skattesystem är onekligen, vid internationell jämförelse, att så många lågavlönade är så orimligt hårt beskattade.

Nu hör jag invändningen från Socialdemokraterna under de sista 20 sekunderna: Vad ska ni då spara på? Det finns visserligen ingen socialdemokrat här, som jag ser, mer än Inger Nordlander – välkommen! Jag får invändningen: Vad ska ni spara på?

Då måste man vända på frågan först: Har vi råd med alla dessa höga skatter? Mitt svar är att vanliga människor nu lider orimligt under detta skattetryck.

Jag får återkomma till det andra om det blir någon replik på detta intressanta anförande.

Anf. 93 LENNART KOLLMATS (fp):

Herr talman! Jag tänker inte låta mig ledas till att ställa frågor, utan jag ställer den fråga jag hade tänkt.

Jag hörde i morse i ett inslag från Gävleborg att man där har väldigt många småföretagare, och väldigt många är 40-talister – liksom på många andra ställen. Det stora problemet nu är att den yngre generationen, deras barn, inte vill ta över företagen. Det här upplever man som ett mycket stort bekymmer.

Jag undrar vad Gunnar Andrén och Folkpartiet kan tänka sig att ha för åtgärder i sin katalog för att underlätta generationsskiftet, för att underlätta för småföretag, eftersom de betyder så mycket i ett län som Gävleborg, i ett land som Sverige.

Prot. 2003/04:15
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 94 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! På den intressanta frågan vill jag säga att vi har en lång rad förslag till åtgärder, som jag inte kan gå in exakt på nu men som återfinns i våra motioner.

Det viktiga är ju att slå fast principen att ett generationsskifte inte ska drabba företagets verksamhet. Här har Socialdemokraterna gjort en del bra saker, till exempel att man i riktigt stora företag och också i en del andra har tagit bort förmögenhetsbeskattningen på arbetande kapital. Men man måste gå vidare på den här linjen. Det är orimligt att när ett företag går över till en annan generation drabbas verksamheten av att man tar ut hundratusentals kronor, ibland miljontals kronor. Visserligen får staten lite mera inkomster, men det drabbar själva verksamheten. Det är ju den som försvåras. Det är helt enkelt verksamheten i företagen som ska göra att vi får mer välfärd att fördela. Har man ingenting att fördela blir det tomt i kassan.

Ekonomi och skatter

Anf. 95 BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Jag satt här och lyssnade och blev intresserad. Vi i Centerpartiet har en väldigt genomarbetad skattepolitik, som väldigt mycket påverkar just låg- och mellaninkomsttagare genom att de får lägre skatt. Vi har en familjepolitik som gör att man får mer kvar i börsen. Den debatten hinner vi inte ta nu, utan den får vi kanske ta i en budgetdebatt senare i höst.

Det jag blev nyfiken på var det som Gunnar Andrén inte hann berätta, vad ni vill göra mer och hur ni ska göra det. Jag skulle vilja höra lite kort om det som Gunnar Andrén inte hann med i sitt anförande.

Anf. 96 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tackar för att även Birgitta Sellén ville replikera.

I våra motioner har vi föreslagit förvärvsavdrag och alla möjliga sådana saker som särskilt gynnar människor som arbetar och också gynnar dem långt ned i inkomstklasserna.

Vad vi skulle kunna göra och vill göra har en väldig begränsning om man utgår från just den nuvarande budgeten. Utan tillväxt får vi inget mer att arbeta med, och det är det som är det avgörande. Vår politik, liksom även Centerpartiets och flera andra partiers politik, syftar verkligen till att öka tillväxten, så att vi får mer att fördela.

Det grundläggande är att det måste vara fler som arbetar. Vi behöver lägre skatter men fler skattebetalare. Det är det som är det grundläggande för att vi ska få ökad välfärd i det här landet. Det gäller i orter som både Stockholm och Sundsvall, som Birgitta Sellén kommer från och som jag känner till mycket väl, att vi måste öka välfärden genom att vi överallt måste ha fler människor i arbete.

Den allmänpolitiska debatten var härmed avslutad.

7 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Bostadsutskottets betänkande
2003/04:BoU2 Tredimensionell fastighetsindelning

Kulturutskottets betänkande
2003/04:KrU2 Arkeologi på uppdrag

Utrikesutskottets betänkanden
2003/04:UU5 Associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskapen och
dess medlemsstater och Republiken Chile
2003/04:UU7 Europa-Medelhavsavtalet mellan Europeiska gemenskapen
och dess medlemsstater och Libanon
2003/04:UU6 Norden

Trafikutskottets betänkanden
2003/04:TU2 Ändringar i lagen om flyttning av fordon i vissa fall, m.m.
2003/04:TU3 Sjöfartsskydd

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2003/04:MJU3 Naturvård

Näringsutskottets betänkanden
2003/04:NU5 Upphävande av EFTA-konvention om ömsesidigt godta-
gande av provningsresultat m.m.
2003/04:NU6 Avtal om samarbete i konkurrensfrågor

8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 17 oktober

2003/04:99 av *Cecilia Widegren* (m) till statsrådet Hans Karlsson
Arbetsgivarens ansvar för den tredje sjukveckan

2003/04:100 av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till statsrådet Mona Sahlin
Förbudet mot barnäktenskap

2003/04:101 av *Ulla Löfgren* (m) till socialminister Lars Engqvist
Strålskadade

2003/04:102 av *Anne Marie Brodén* (m) till socialminister Lars Engqvist
Akutsjukvården i Sverige

2003/04:103 av *Kenneth Johansson* (c) till statsrådet Morgan Johansson
Folkölsförsäljning till ungdomar

2003/04:104 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-
Christin Nykvist

Pälsnäringens osäkra framtid

2003/04:105 av *Gustav Fridolin* (mp) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist

Förbud mot pälsfarmning

2003/04:106 av *Ulla Löfgren* (m) till miljöminister Lena Sommestad
Ersättning för inskränkningar i äganderätten

2003/04:107 av *Yvonne Ångström* (fp) till miljöminister Lena Sommestad

Åtgärder för att förbättra vattenmiljön i förgiftade sjöar

2003/04:108 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till miljöminister Lena Sommestad

Giftigt gruvavfall

2003/04:109 av *Alice Åström* (v) till utrikesminister Laila Freivalds

Situationen i Vitryssland

Prot. 2003/04:15

17 oktober

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 21 oktober.

9 § Kammaren åtskildes kl. 11.56.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 6 §

anf. 78 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Val av ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation	1
2 § Val av suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation	2
3 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden och riksdagens krigsdelegation	2
4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	3
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
6 § Allmänpolitisk debatt (forts. från prot. 14)	3
<i>Miljö- och jordbruksfrågor</i>	<i>3</i>
Anf. 1 SVERKER THORÉN (fp)	3
Anf. 2 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	5
Anf. 3 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v)	6
Anf. 4 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik	8
Anf. 5 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	8
Anf. 6 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik	8
Anf. 7 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	9
Anf. 8 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	9
Anf. 9 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	9
Anf. 10 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	9
Anf. 11 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	10
Anf. 12 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	10
Anf. 13 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	10
Anf. 14 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	10
Anf. 15 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	11
Anf. 16 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	11
Anf. 17 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	11
Anf. 18 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	11
Anf. 19 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	12
Anf. 20 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	12
Anf. 21 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	12
Anf. 22 STAFFAN DANIELSSON (c)	12
Anf. 23 ÅSA DOMEIJ (mp) replik	14
Anf. 24 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	14
Anf. 25 ÅSA DOMEIJ (mp)	15
Anf. 26 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	16
Anf. 27 ÅSA DOMEIJ (mp) replik	16
Anf. 28 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	16
Anf. 29 ÅSA DOMEIJ (mp) replik	17
Anf. 30 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	17
Anf. 31 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	20
Anf. 32 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	20
Anf. 33 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	21
Anf. 34 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	21
Anf. 35 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	21
Anf. 36 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	21

Anf. 37	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	22
Anf. 38	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	22
Anf. 39	ANITA BRODÉN (fp) replik	22
Anf. 40	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	22
Anf. 41	ANITA BRODÉN (fp) replik	23
Anf. 42	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	23
Anf. 43	STAFFAN DANIELSSON (c) replik	23
Anf. 44	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	23
Anf. 45	STAFFAN DANIELSSON (c) replik	23
Anf. 46	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	24
Anf. 47	HELI BERG (fp) replik	24
Anf. 48	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	24
Anf. 49	HELI BERG (fp) replik	24
Anf. 50	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	24
Anf. 51	SVERKER THORÉN (fp) replik	25
Anf. 52	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	25
Anf. 53	SVERKER THORÉN (fp) replik	25
Anf. 54	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	26
Anf. 55	ANITA BRODÉN (fp)	26
Anf. 56	STAFFAN DANIELSSON (c) replik	27
Anf. 57	ANITA BRODÉN (fp) replik	28
Anf. 58	STAFFAN DANIELSSON (c) replik	28
Anf. 59	ANITA BRODÉN (fp) replik	28
Anf. 60	JAN-OLOF LARSSON (s)	28
Anf. 61	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	30
Anf. 62	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	30
Anf. 63	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	30
Anf. 64	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	31
Anf. 65	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	31
Anf. 66	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	31
Anf. 67	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	31
Anf. 68	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	32
Anf. 69	ANITA BRODÉN (fp) replik	32
Anf. 70	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	32
Anf. 71	ANITA BRODÉN (fp) replik	32
Anf. 72	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	32
Anf. 73	SVERKER THORÉN (fp) replik	32
Anf. 74	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	33
Anf. 75	SVERKER THORÉN (fp) replik	33
Anf. 76	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	33
<i>Regionalpolitik och infrastruktur</i>		33
Anf. 77	LARS LINDÉN (kd)	33
Anf. 78	BIRGITTA SELLÉN (c)	35
Anf. 79	ERLING WÄLIVAARA (kd)	37
Anf. 80	INGEMAR VÄNERLÖV (kd)	38
<i>Kultur</i>		40
Anf. 81	TOBIAS BILLSTRÖM (m)	40
Anf. 82	BIRGITTA SELLÉN (c) replik	41
Anf. 83	TOBIAS BILLSTRÖM (m) replik	42

Anf. 84 BIRGITTA SELLÉN (c) replik	42
Anf. 85 TOBIAS BILLSTRÖM (m) replik.....	42
Anf. 86 LENNART KOLLMATS (fp)	43
Anf. 87 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	44
Anf. 88 LENNART KOLLMATS (fp) replik	44
Anf. 89 LARS-IVAR ERICSON (c).....	45
Anf. 90 BIRGITTA SELLÉN (c) replik	46
Anf. 91 LARS-IVAR ERICSON (c) replik.....	46
<i>Ekonomi och skatter</i>	47
Anf. 92 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	47
Anf. 93 LENNART KOLLMATS (fp)	48
Anf. 94 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	49
Anf. 95 BIRGITTA SELLÉN (c).....	49
Anf. 96 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	49
7 § Bordläggning	50
8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	50
9 § Kammarkens åtskildes kl. 11.56.	51

